

Historická pravda je na našej strane

Viliam Longauer

Tak ako po minulé roky i tento sme si pripomenuli oslobodenie našich miest, obcí regiónu. Vzdali sme hold a poďakovali sa všetkým vojakom Červenej armády, vojakom rumunskej Kráľovskej armády, našim občanom, ktorí v boji za slobodu položili svoje životy.

„Odtiekli už kalné vody, rany vojny scelil čas. No, na roky zlej poroby, nezabudne nikto z nás!“

Tento malý veršík pochádza z upravenej partizánskej piesne neznámeho autora, s ktorým sa môžeme plne stotožniť. Pretože my nezabúdame, čo všetko druhá svetová vojna, aké utrpenie pre postihnuté národy nielen Slovenska, Európy a celého sveta priniesla. Aj keď sa rany zahojili, jazvy ostali. A tie treba vysvetľovať súčasným i budúcim generáciám. Vojenské cintoríny, pamätníky bojov, krutých udalostí a obetí nás vedú k zamysleniu o tom, čo všetko vojna znamená. Slovenský zväz protifašistických bojovníkov a každý súdny človek – občan našej krajiny – musí na základe poznania objektívnej minulosti stáť na strane mieru, čo je hlavným predpokladom šťastnej a nekonečnej budúcnosti všetkých pokolení na našej zázračnej planéte, ktorú sme si nazvali Zem.

Na programe dňa a aj nášho Zväzu je boj proti akémukoľvek extrémizmu, ktorý skrytou i otvorenou formou pôsobí aj v našej spoločnosti.

Pohrobkovia neofašizmu, neonacizmu, rasizmu a ďalších prejavov sa vracajú aj v 21. storočí do nášho spoločenstva. V mene zneužitej slobody a demokracie sa snaží etablovať a ovplyvňovať človečenský vývoj v našej spoločnosti. V mene slobody a demokracie vpustili sme si nepríjemný hmyz do vlastného kožušacha. Prečo? Položme si otázku: čo sme zanedbali pri veľkorysej slobode a demokracii? Nedostatočná legislatíva? Dodržiavanie objektívnych demokratických zákonov? Aj sloboda aj demokracia majú svoje hranice!

Hranicami sú predovšetkým medzilidské vzťahy, tolerancia, vzájomná človečenská pomoc pre súčasný i budúci život všetkých generácií, spájanie a nie rozdeľovanie ľudí, presvedčovanie všetkého zlého a poučenie z toho, čo sa v minulosti proti ľudstvu a každému človeku urobilo.

Druhá, najstrašnejšia, dobyvačná, rasistická, cieľavedome vyhladzovacia vojna sa už nesmie nikdy opakovať!

Každoročné pripomínanie výročia víťazstva nad hitlerovským fašizmom a nacizmom v druhej svetovej vojne jednoznačne vychádza z historických faktov, že to bola sovietska Červená armáda, ktorá zastavila pri Moskve, Stalingrade, kurskom oblúku hitlerovské ťaženie, prešla do ofenzívy, a ktorá spolu s partizánskym hnutím a druhým anglo-americkým frontom oslobodzovali Európu a hitlerovcami okupované štáty.

Na osloboditeľov Slovenska, vojakov Červenej armády, rumunskej Kráľovskej armády a 1. československého armádneho zboru a najmä na ich obeť za náš dnešný život, nikdy nemôžeme zabudnúť.

Napriek organizovanému odporu si SZPB 9. mája na Slavíne pripomenul pamiatku osloboditeľov. Tradične nechýbala partizánka Anna Bergerová a Karol Kuna. K účastníkom sa prihovril Peter Weiss (čítajte na 2. strane). foto: redakcia

Postupná kapitulácia v máji 1945

Jozef Bystrický, Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ

Je našim nezmeniteľným cieľom zničiť nemecký militarizmus a nacizmus a zaistiť, aby Nemecko nebolo už nikdy schopné rušiť svetový mier. Sme pevne rozhodnutí odzbrojiť a rozpustiť nemecké ozbrojené sily, navždy rozbiť nemecký hlavný štáb, ktorý vždy znova pripravoval vzkriesenie nemeckého militarizmu...

Tieto vety možno považovať za najdôležitejšiu pasáž z komunikácie o výsledkoch Krymskej konferencie, ktorá sa uskutočnila 4. až 11. februára 1945. Predstavitelia protifašistickej koalície, o. i. potvrdili vojenské plány na dosiahnutie konečnej porážky nacistického Nemecka jeho bezpodmienečnou kapituláciou.

V poslednej fáze

Po skončení konferencie sa na východnom i západnom fronte rozvinu-

la rozsiahla bojová činnosť. Červená armáda (ČA) 12. januára naštartovala Visliansko-odriansku operáciu, počas ktorej do 2. februára postúpila na západ o vyše 500 kilometrov. Dosiahla riekou Odru, od Berlína ju delilo približne 70 kilometrov.

Od 12. januára do konca februára sovietske vojská uskutočňovali Západokarpatskú operáciu, od 13. januára Východopruskú, od 10. februára Východopomoranskú, od 10. marca Ostravskú, od 15. marca Horno-

slezkú, o deň na to Viedenskú, od 25. marca Bratislavsko-brniansku a od 16. apríla Berlínsku operáciu.

Na západnom fronte sa 8. februára začal útok americko-britských vojsk, počas ktorého prenikli k Rýnu, pričom 7. marca prekročili riekou pri Remangene. Západní spojenci rozvinuli 23. marca útok v Porúri, zakončený 18. apríla likvidáciou porúrskeho zoskupenia nepriateľských vojsk. V ten istý deň sa Američania zmocnili Düsseldorfu a Magdeburgu a dosiahli západné hranice Československa. Lipsko oslobodili 19. apríla a nasledujúci deň Norimberg.

S približovaním sa frontov vojsk západných spojencov a ČA sa čoraz aktuálnejšou stávala problematika ich vzájomného stretnutia.

(Pokračovanie na str. 4–5)

Komu patrí Slavín?

Martin Krno

O 8. či 9. máji sa zvyklo písať, ako sa v slnečných lúčoch prebúdza kvitnúca Bratislava a občania sa ponáhľali na Slavín, aby mohli vzdať úctu tým, ktorí im v krvavých bojoch proti nacistickým okupantom priniesli slobodu a život vo večnom mieri. Zdá sa, že tomu je už definitívny koniec.

Bratislavské Staré Mesto pôvodne na takmer celé tieto dva dni prepožičalo mohyly s cintorínom takmer sedem tisíc sovietskych osloboditeľov pravečesným mierovým aktivistom.

Skutočným, nefalšovaným protifašistickým bojovníkom Karolovi Kunovi a Anne Bergerovej, ktorým hrude zdobili štátne rady a medaily, nepripustili položiť kvety k bráne do pietnej siene, respektíve im ukázali, že tam

musia vyjsť mimo schodiska po polmetra vysokých kvádroch, čo bolo pre týchto starých ľudí nepredstaviteľné.

Vulgárne sa vyhrážajú bývalej partizánke

Anička Bergerová, partizánka u Čapajevovcov, ktorá sa už bez bariel nikam nedostane, „na mieste činu“ poskytla pre médiá, ako už zvykne, emotívny, protivojnový rozhovor. Hneď na druhý deň sa prostredníctvom telefonátov a sociálnych sietí stala terčom hrubých urážok od kadejakých anonymných rusofóbnych extrémistov. Mimochodom, je rusínskej národnosti, ktorú na rozdiel od iných európskych štátov Ukrajina dosiaľ neuznáva.

Za 32-ročnú existenciu zákona o zhromažďovaní nik na Slovensku pietny akt kladenia vencov na hroby padlých povstalcov a osloboditeľov našej vlasti za dakajú manifestáciu či demonštráciu nepovažoval a úrady miestnej samosprávy v takýchto prípadoch oznamovaciu povinnosť nevyžadovali. Ani v Bratislave. (Pokračovanie na str. 3)

Osloboditelia si zaslúžia úctu Bez kompromisov

Peter Weiss

Text vystúpenia na Slavíne, 9. mája 2022

Štátnym sviatkom s celou Európou sme si pripomenuli bezpodmienečnú kapituláciu hitlerovskej Nemeckej ríše pred vojskami širokej protifašistickej koalície. Na najstrašnejšej a najničivejšej vojne v dejinách sa zúčastnilo 31 štátov a viac ako 110 miliónov vojakov. Celková populácia planéty pritom bola vtedy niečo vyše dvoch miliárd. Na bojiskách i v zázemí, v plynových komorách a na popraviskách, od chorôb, hladu, mrazu a strádania zahynulo podľa najnovších prepočtov vyše 72 miliónov ľudí. Z toho vojenské straty predstavujú 20–25 miliónov.

Spojenci stratili asi 61 miliónov ľudí, štáty Osi stratili 11 miliónov. K tomu treba pripočítať zhruba 40 miliónov skaličených ľudí, moria poníženia, strachu, stresu a psychických tráum ľudí, ktorí prežili boje, zajatecké tábory či vyčinenie teroristických kománd, utrpenie tých, ktorí prišli o najbližších príbuzných, často o celé rodiny, ktorí sa nedokázali vrátiť do normálneho života, život dvoch generácií žien, ktoré si nemohli nájsť životného partnera, lebo mužov sa vrátilo domov zúfalo málo. Predstavme si len dôsledky faktu, že spomedzi mladých mužov narodených v Sovietskom zväze v r. 1919–1921, sa konca vojny dožili iba tri percentá.

Zločinecké metódy

Druhá svetová vojna aj napriek tomu, že od jej konca nás už delí 77 rokov, stále núti európske národy a ich politických predstaviteľov k hlbkej sebareflexii. Hitlerovým politickým programom bolo – a to by sme si mali stále pripomínať, aby sme nezľahčovali fakt kolaborácie s jeho režimom – dobytie nového životného priestoru na Východe i na Západe a jeho bezohľadná germanizácia, systematické vyhladenie celých národov a etnických skupín

a zotročenie tých skupín obyvateľstva, ktoré nemali byť podrobené genocíde.

Tieto zločinné ciele potrebovali na svoju realizáciu aj zločinecké metódy. Očisťovanie od nežiaducich živlov, k akým sa rátali najmä príslušníci inteligencie okupovaných krajín, či od rasovo menej cenných etník a národov, ku ktorým sa zaradili Židia, Rómovia a príslušníci slovanských národov, sa dialo na základe Norimberských rasových zákonov a prostredníctvom nacistických koncentračných táborov, ktoré genocídu uskutočňovali priemyselným spôsobom. Konečným riešením bolo pre nacistov vyčistenie východného priestoru o dve tretiny i viac pôvodného obyvateľstva s tým, že zvyšok mal byť ponemčený tak, aby o 100 rokov žilo v Európe nie 80, ale 250 miliónov Nemcov.

AK BY ZSSR NEVYDRŽAL...

Toto všetko by sme si mali aj po 77 rokoch pripomínať, aby sa z našej kolektívnej pamäti nevytratil fakt, že v prvý deň druhej svetovej vojny slovenské jednotky vpochodovali do Poľska spoločne s nemeckými, že zanedlho došlo aj k vypovedaniu vojny USA a Veľkej Británii, že slovenská armáda prepadla po boku Wehrmacht Soviet-

sky zväz a že české a dôstojné miesto v Európe, ale aj silnú pozíciu v obnovenej ČSR zabezpečilo nášmu národu SNP proti domácejmu fašistickému režimu a nemeckej okupácii.

Skutočnosť, že hitlerovskému Nemecku išlo o svetovládu a zničenie a zotročenie celých národov, že vo vojne išlo do slova o biologické prežitie stoviek miliónov ľudí a o zachovanie elementárnych základov ich dovedejšieho spôsobu života, viedla k vytvoreniu antifašistickej koalície. Teda aj k úzkej spolupráci medzi USA, Veľkou Britániou a ďalšími krajinami a odbojovými hnutiami Západnej Európy so Sovietskym zväzom, hoci o Stalinovom režime nemali spojenci žiadne ilúzie. Roosvelt a Churchill dobre vedeli, že ak Sovietsky zväz neodolá útoku Tretej ríše – a v roku 1941 a 1942 to tak napriek obrovskej statočnosti Červenej armády vyzeralo – na rade budú oni a celý ostatný svet, ktorý ešte nebol ovládaný nacistickým Nemeckom a militaristickým Japonskom.

Ohrozené bolo všetko a všetci

Z tohto zásadného dôvodu antifašistická koalícia ako výraz všeľudského humanizmu a úsilia o záchranu ľudskej civilizácie pred svetovládňými plánmi Hitlera napriek nezmieriteľným ideologickým rozporom a úplne protirečivým predstavám spojencov o povojnovom usporiadaní Európy pretrvala celú vojnu až do konečnej porážky Nemecka a Japonska. Až potom sa naplno – a veľmi rýchlo – prejavili spomínané ideologické a politické rozdiely a vznikla studená vojna.

Práve to, že, ako uvádza slovenský historik 20. storočia L. Lipták, „išlo o vojnu, v ktorej bolo ohrozené jestvovanie nielen jednotlivcov, skupín,

Pražania vítajú 9. mája 1945 svojich osloboditeľov, aj maršala Ivana Stepanoviča Koneva.

foto: archív redakcie

tried, ale celých krajín, národov a po stáročia formovanej civilizácie“, nebolo jedno, kto na koho strane stál. Práve preto si dodnes ctíme a oslavujeme všetkých jednotlivcov najrôznejšieho vierovyznania a presvedčenia, ktorých viedlo do spoločnej antifašistickej akcie presvedčenie, že svet treba zachrániť pred Hitlerovou krutovládou a obnoviť mier. Práve preto si stále vážime všetkých ľudí, ktorí neváhali riskovať aj svoj život v boji proti otvorene rasistickému, genocídnemu, bezohľadne krutému nacistickému Nemecku.

S úctou k červenoarmejcom

Práve preto si tu dnes s úctou spomíname na padlých červenoarmejcov. Práve preto sme hrdí na všetkých účastníkov česko-slovenského antifašistického odboja, či už bojovali na západných alebo východných bojiskách, či už boli vojakmi alebo partizánmi alebo jednoducho s nasadením svojho života a života svojich rodinných príslušníkov pomáhali tým, ktorí bojovali so zbraňou v ruke. Práve preto sme hrdí na tých našich spoluobčanov, ktorí dostali vyznamenanie Spravodlivý medzi národmi za to, že pomohli zachrániť Židov, ktorých inak čakala istá smrť v nacistic-

kých koncentrákoch alebo na popraviskách.

Práve preto sa deň vypuknutia Slovenského národného povstania proti nemeckému nacizmu a jeho domácim pomáhačom stal našim štátnym sviatkom, práve preto je európska tradícia antifašistického zápasu aj tradíciou našej demokratickej slovenskej štátnosti a našou národnou tradíciou. My, čo sme sa tu dnes zišli, to tak určite cítíme.

Obete v mene ukončenia utrpenia

Keďže 9. máj je Dňom Európy, treba zdôrazniť, že Európska únia vznikla ako výsledok politickej a mravnej reflexie príčin druhej svetovej vojny a ako prevencia proti novým vojnám, že vznikla ako projekt udržania trvalého mieru v Európe, že vďaka nej si jej členské štáty užívajú bezprecedentne dlhé obdobie mieru. Už preto by sme mali na to upozorňovať každého, kto sa ľahkomyselne pohráva s myšlienkou Európsku úniu opustiť alebo rozbiť.

A ešte jedna dôležitá poznámka. Vzhľadom na to, o čo Hitlerovi vo vojne išlo, čo bolo v stávke v prípade jeho víťazstva, by sme nikdy nemali spochybňovať obeť padlých červenoarmejcov, príslušníkov národov ZSSR, na našom území. Ani preto, že sa nám z dobrých dôvodov nepáčila okupácia ČSSR Sovietskym zväzom v r. 1968, ani preto, že odsudzujeme súčasnú Putinovu agresiu voči Ukrajine.

Tí mŕtvi, ktorí ležia za nami na tomto cintoríne, za to predsa nemôžu. Oni len pomohli zabrániť tomu, aby slovenský a český národ nestratili svoju reč, aby sa ich príslušníci nenarodili ako otroci otrokom kdesi na Sibíri, aby naši starí otcovia neboli vykántrení ako „rušivé živly“. 8. mája predsa neoslavujeme Stalinove gulagy a zločiny, ktorých sa dopustil. Pripomíname si obeť zväčša mladých mužov i žien, ktoré priniesli v mene ukončenia utrpenia, ktoré spôsobilo nacistické Nemecko, v záujme zabránenia ďalšej genocídy v Hitlerovej Novej Európe.

Tak trochu netradičná fotografia zo Slavína, lebo tradičná sa urobiť nedala. Predseda SZPB Pavol Sečkář, partizán Karol Kuna a Peter Weiss s členkami a členmi SZPB z okolia Banskej Bystrice.

foto: redakcia

Komu patrí Slavín?

(Dokončenie zo str. 1)

Keď sme však kládli vence na Slavíne pri 77. výročí oslobodenia hlavného mesta, predstavitelia jednej politickej strany nás upozornili, že oni oficiálne nahlásili svoju prítomnosť na 11. hodinu, tak sme sa bez problémov dohodli, že pôjdeme vzápätí za nimi. V hlavách nám ale zasvietila kontrolka a tak sme zabehli kvôli oslavám Dňa víťazstva na úrad Starého Mesta.

Trápný verklík úradníkov

Tam sme sa dozvedeli, že istá nemenovaná organizácia podala oznámenie na zaujatie verejného priestranstva na Slavíne už 23. marca a to hneď na dva dni!!! Na štátny sviatok 8. mája a na 9. máj, ktorý najmä starší členovia SZPB považujú za svoj najväčší sviatok, lebo vtedy sa dočkala slobody aj Praha, ktorá bola vtedy aj naším hlavným mestom. Na naše dôrazné pripomienky ctené úradníctvo reagovalo iba verklikovaním spomínaného zákona.

O aké superaktívne združenie ide, nám odmietli prezradiť. Vraj, kto skôr príde, ten skôr melie... V podobných táraninách pokračovali, keď sme ich upozornili na to, že náš Zväz je iba jedna z mnohých organizácií, ktoré na Slavín s úctou vtedy chodievala a, že sa to bude riešiť na vyššej politickej úrovni

(vzápätí sme o tom informovali niektorých ústavných činiteľov) a že pani starostka bude mať z toho pred blížiacimi miestnymi voľbami veľký škandál.

Slúchadlo sme položili a o niekoľko minút nám zatelefonovala pani, ktorá sa predstavila, že zastupuje slovenskú občiansku iniciatívu Mier Ukrajine (to sú tí, čo dva mesiace parkovali s belaso-žltým traktorom pred Veľvyslanectvom RF). Vraj ich o nás informovali z úradu a zopakovala, že oni majú celý areál pohrebiska vojakov Sovietskej armády obsadený na dva dni od skorého rána do večera iba pre seba („a pro naše dítky“).

Na otázku, či tam nepustia s vencami ani predsedu parlamentu a členov vlády, trocha znervóznela, ale na ďalšie naše argumenty opakovane reagovala, že ak tam prídeme, zakročí proti nám polícia. Tak sa skončilo naše dohadovanie. Toto píšeme aj pre členov SZPB z ostatných miest a obcí, kde pri oslavách zväčša normálne spolupracujú s primátormi a starostami, aby predtým, ako nás začnú odsudzovať, vedeli, ako to chodí v Bratislave. Len tak medzi rečou, my sme na obdobných pietnych aktoch primátora Matúša Valla už nevideli dva a pol roka.

Úradníčka zrejme po rozhovore so starostkou Zuzanou

Aufrichtovou nám už so zmierlivejším hlasom zavola-la, však sa ešte hádam dajako dohodujeme, počkajme tri dni.

Zrazu stačil deň

Napokon z toho bolo stretnutie na úrade za účasti aj štyroch „proukrajinských“ aktivistov. Tí sa pri každom spomenutí Katky Frišovej, že „veď my ideme vzdať hold nielen ruským, ale aj ukrajinským vojakom“, postavili na špičky a syčali, ako môžeme byť bojovníci proti fašizmu, keď podporujeme „fašistický režim prezidenta Putina“.

Potom sme sa dozvedeli, že im zrazu stačí na akciu už iba jeden deň – pondelok 9. mája, ale ak tam prídeme, zakročia proti nám mestskí policajti. Čo čert nechcel, práve oni nám na druhý deň zatelefonovali, aby sme pokojne prišli v pondelok, že zabezpečia, aby naša delegácia položila kvety až hore na Slavíne. A tak sa aj stalo. V nedeľu predobedom sa tam s kvetmi a zástavami spontánne zišlo niekoľko stoviek občanov. Nik z nich netušil, že iba kvôli našej iniciatíve tam pred nimi nik nepostavil bariéry.

Miestni policajti nám vyšli v ústrety

Poobede tam išla s vencom naša zostava pod vedením predsedu SZPB Pavlom Sečkárom,

Takto to vyzeralo 9. mája predpoludním na Slavíne. Rad policajtov, za nimi pár organizátorov z iniciatívy Mier Ukrajine.

pričom sme si podali ruky s naším členom, predsedom NR SR Borisom Kolárom a ministrom práce Milanom Krajniakom (tiež za hnutie Sme rodina), zástupcami okresného úradu BA a, čuduj sa svete, jediná predstaviteľka samosprávy Zuzana Aufrichtová. Že by sa v niekom pohlo svedomie?

A v pondelok, ako sme už písali, bolo „veselšie“. Zo desať aktivistov tam čítali mená tých, ktorí zahynuli na Ukrajine od roku 2014 po súčasnosť. Keď sa zoznam minul, chytil sa jeden z nich huslí. Máhali belaso-žltými zástavami. Nám sa vďaka pochopeniu policajtov podarilo vyjsť až hore k mohyle, vzápätí za nami aj delegácii Slovensko-ruskej spoločnosti na čele s Jánom Čarnogurským. Potom akoby sa vody uzavreli.

Symbolicky pod pravoslávny krížom

S členmi SZPB z Bratislavského kraja, Prievidze, Partizánskeho a zo širšieho okolia Ban-

skej Bystrice sme zišli na východnú terasu areálu, kde sme si priam symbolicky pre súčasnú dobu pod dreveným pravoslávny krížom od majstra Klementa Trizuljaka vypočuli príhovor nášho člena, bývalého politika a diplomata Petra Weissá (prinášame na inom mieste).

Mimobratislavskí odbojári sa následne presunuli do sídla Ústrednej rady SZPB na Štúrovej ulici, kde im kurátor Ladislav Skrak poskytol odborný výklad k expozícii Za slobodu! Ocenili, že výstava mapuje slovenské dejiny už od štúrovských čias, nevynecháva ani zahraničný odboj a divák sa zoznámi aj s plastikami a dielami viacerých významných umelcov.

Tak sa pre nás skončil deviaty máj. Aký míting popoludní prebehol v rézii „aktivistov“ na Slavíne, ako vyzeral ich pochod mestom a málo početné zhromaždenie na Námestí SNP, to už bolo mimo nás a určite mimo osláv 77. výročia oslobodenia a skončenia druhej svetovej vojny v Európe.

S delegáciou SZPB vedenou predsedom Pavlom Sečkárom sa 8. mája na Slavíne pozdravil jediný prítomný z najvyšších ústavných činiteľov, predseda NR SR Boris Kolár, ako aj minister práce Milan Krajniak (obaja v strede).

foto: Ján Rohár

Podľa zákona vás nemusia pustiť na pohreb

Začiatkom roka 1990 federálny parlament prijal navonok superliberálny zákon o zhromažďovaní, ktorý odvtedy niekoľkokrát poslanci novelizovali. Z neho sa dozvieme, že na verejnom priestranstve si môže aj niekoľko mesiacov dopredu na teoreticky neobmedzenú dobu kadektó, súkromná osoba či pofidérna organizácia zvolať demonštráciu.

Hádam si ľudia ešte pamätajú, ako opozičný poslanec Igor Matovič obsadzoval námestia v centre slovenskej metropoly na demonštrácie, ktoré sa potom ani nekonali. Oznamovaciu povinnosť zo zákona nemajú iba cirkvi a náboženské spoločenstvá, na púte môže prísť hoci aj 300-tisíc ľudí, ktorí sa nielen modlia, no počúvajú aj všetlíjaké, nielen náboženské prejavy. Poslanci NR SR sa tiež dodatočne zabarikádovovali paragrafom, podľa ktorého sa ľudové protesty ne-

môžu konať v určitej vzdialenosti od miesta, kde rokuje parlament.

Cirkevné púte bez obmedzení

Však dobre, ale takéto obmedzenia sa nevťahujú na „svetské“ pietne akty, dokonca ani na pohreby. Všetky verejnosti prístupné priestory, ktoré nie sú v súkromnom vlastníctve, teda nielen námestia, ulice, parky či štadióny, no aj cintoríny, civilné alebo vojenské, sa môžu stať dejiskom podujatia, hoci v tom priesto-

re s nevhodným charakterom. Napríklad dajaký „nekrofil“ oznámi starostovi, že na tamojšom cintoríne bude mať dva dni od rána do večera Heloweenparty, a obec mu to nesmie zakázať. Aj civilné pohreby budú musieť počkať, pokiaľ sa pozostali nedohodnú s príslušným arogantným narcistom. Obce a ich predstavitelia však nie sú celkom vydaní napospas týmto zneužívateľom demokracie. Stačí, aby si prečítali prvý odsek paragrafu č. 8:

„Keď si (1) Obec môže s ohľadom na miestne podmienky alebo na verejný poriadok navrhnúť zvolávateľovi, aby sa zhromaždenie konalo na inom mieste alebo v iný čas.“

Konšeli nemusia, ani nechcú

Teda obec môže, ale nemusí. Úradníci, ktorí na svojich stoličkách nesedia prvý deň, by však mali vedieť, čo sa rok čo rok deje začiatkom mája na Slavíne. Dokonca aj vlni a predvlni počas korony. Ale prečo by takto duchapne uvažovali konšeli z bratislavského Starého Mesta?!

Veď tí ihneď po začatí Putinovej invázie na Ukrajinu zrušili ruskej ambasáde všetky štyri parkovacie miesta na ulici, ktorej časť vzápätí premenovali podľa zavraždeného disidenta (súd dosiaľ nezistil priamu súvislosť s Kremľom) a odmietli ďalej ambasádu dopredu informovať o schválených de-

monštráciách pred veľvyslanectvom. Čuduj sa svete, Moskva sa týmito veľkými, no prázdny-gestami nedala zastrašiť a vo vojenskej agresii pokračuje...

V každom prípade viaceré paragrafy zákona o zhromažďovaní sú postavené na hlavu. Zákonnodarca by sa mal vážne zamyslieť, či by sa mal ďalej aplikovať na cintoríny všeobecne, rozhodne nie však na pietne miesta celoslovenského významu, ako je Mohyla M. R. Štefánika na Bradle, Vojenský cintorín padlých príslušníkov Čs. armádného zboru nad Liptovským Mikulášom, Národný cintorín v Martine, najväčšie cintoríny Sovietskej a rumunskej armády vo Zvolene, v Michalovciach a samozrejme i národná kultúrna pamiatka na Slavíne. (20)

Postupná kapitulácia v máji

(Dokončenie zo str. 1)

V tejto súvislosti hlavný veliteľ spojeneckých expedičných síl v Európe gen. Dwight D. Eisenhower v hlásení o operáciách v Európe od vylodenia v Normandii do podpísania vojenskej kapitulácie Nemecka napísal:

„Jednou z našich hlavných obáv bolo vzájomné zistenie totožnosti oboch našich síl, ako vo vzduchu, tak i na zemi. Naše obe taktické letectvá už prišli do styku na začiatku apríla, pričom si omylom vymenili rany, a preto sme považovali za najvyšš dôležité urobiť všetky možné opatrenia na zabezpečenie riadneho rozpoznaní, aby sa predišlo omylom, ktoré by neskôr mohli vyvolať vzájomné obviňovanie. Na návrh veliteľov skupín armád konečne 20. apríla zaviedol sa systém poznávacích znamení a signálov.“

Línia stretnutia

Po dohode s velením spojeneckých expedičných síl rovnaký systém poznávacích znamení a signálov v ten deň zaviedlo aj sovietske velenie. O dva dni na to sa smericou náčelníka generálneho štábu ČA stanovila čiara vymedzujúca hranicu bombardovania anglo-americkým a sovietskym letectvom, ktorá prechádzala cez mestá Warnemünde, Rostock, Güstrow, Kyritz, Brandenburg, Wittenberg – ďalej po rieke Labe po Mělník – Praha.

Rovnako dôležitým bolo dohodnutie čiar stretnutia pozemných vojsk. Eisenhower odoslal 21. apríla náčelníkovi generálneho štábu ČA gen. Alexejovi I. Antonovovi správu, že na strednom úseku frontu v Nemecku sa jeho vojská v dôsledku predlžujúcich sa komunikácií a s tým súvisiacich ťažkostí v zásobovaní, budú musieť zastaviť na čiare riek Labe a Mulda a Krušnohoria, že na severe plánuje prekročenie Labe, aby spojenci mohli ovládnuť severonemecké prístavy, obsadiť Šlezvicko-Holštajnsko a Dánsko a na juhu postupovať údolím Dunaja do Rakúska. V sú-

lade s tým ako líniu stretnutia jeho vojsk so sovietskymi navrhli rieky Labe a Mulda.

Prvá kapitulácia...

O tri dni neskôr Antonov Eisenhowerovi odpovedal správou obsahujúcou súhlas s jeho návrhom a informáciou, že najbližší plán sovietskeho velenia predpokladá zároveň s Berlínskou operáciou vyčistiť od ne-

od Berlína spojili vojská 1. bieloruského a 1. ukrajinského frontu, čím dokončili obkľúčenie berlínskeho zoskupenia nemeckých vojsk.

O dva dni na to vojská 1. bieloruského frontu ovládli mesto Postupim. Američania 28. apríla Ausburg a 30. apríla Mníchov. V tom čase už podpísali prvú miestnu kapituláciu nemeckých vojsk.

ničia a napriek všeobecnej situácii, ktorá robí náš ďalší odpor nezmyselným. Nariaďujem okamžité zastavenie odporu.“

Rozhovor Weidlinga s Čujkovom a Sokolovským sa skončil o 8.23. Následne oboznamovali nemecké jednotky v Berlíne s Weidlingovým kapituláčným rozkazom prostredníctvom reproduktorov a letákov. Boje v hlavnom meste Ríše sa skon-

a nasledujúci deň o 18.30 veliteľ nemeckého vojnového námorníctva veľkoadmirál Hans-Georg von Friedeburg spolu s gen. Eberhardom Kinzelom a kontraadmirálom Gerhardom Wagnerom v Lüneburgu, južne od Hamburgu, na veliteľstve 21. skupiny armád britského maršala Bernarda Montgomeryho podpísal kapituláciu nemeckých ozbrojených síl v Holandsku, Dánsku, Šlezvicku-Holštajnsku a v severozápadnom Nemecku. Kapitulácia nadobudla platnosť 5. mája o 8.00.

V tajnom rozkaze štábu nemeckého hlavného velenia, vydanom pri tejto príležitosti, sa ale upozorňovalo: „Pri skladaní zbraní v severozápadnom Nemecku, Dánsku a Holandsku vychádzame z toho, že boj proti západným mocnostiam stratil zmysel. Ale na východe boj pokračuje...“

Piateho mája v Haare, neďaleko Mníchova, veliteľ 6. skupiny armád US gen. Jacob Devers prijal kapituláciu skupiny armád G, bojujúcej v Bavorsku a západnom Rakúsku. Z poverenia jej veliteľa gen. Friedricha Schultza kapituláčny akt podpísal veliteľ 1. armády gen. Herman Förtsch. Kapitulácia nadobúdala platnosť 6. mája o 12.00. V ten istý deň v Innsbrucku na veliteľstve amerického VI. zboru gen. Edwarda Brooksa podpísal veliteľ 19. nemeckej armády gen. Erich Brandenberger kapituláciu vojsk v Tirolsku.

Ultimátum z Remeša

Podvečer 5. mája na hlavné veliteľstvo spojeneckých expedičných síl vo francúzskom Remeši prišla nemecká delegácia vedená veľkoadmirálom Friedeburgom, ktorá sa na základe poverenia Dönitzom mala dohodnúť s Eisenhowerom o kapitulácii vojsk na západnom fronte.

Delegáciu prijal náčelník Eisenhowerovho štábu gen. Walter Badel Smith. Po upozornení, že dohodnúť sa bude možné len na súčasnej bezpodmienečnej

Stretnutie amerických a sovietskych vojakov pri Torgau 25. apríla 1945.

priateľských vojsk pravý breh Labe severne a južne od Berlína a údolie Vltavy. Eisenhower mu 30. apríla oznámil, že vzal na vedomie jeho informáciu a zároveň ho upozornil, že americké jednotky, ktoré dosiahli hranice ČSR, môžu, ak to okolnosti dovoľia, postúpiť na líniu Karlové Vary – Plzeň – České Budějovice. Sovietske velenie tento zámer prijalo bez námietok.

K prvému stretnutiu jednotiek západných spojencov s ČA došlo 25. apríla. Vtedy si pri rieke Labe v priestore mesta Torgau podali ruky príslušníci predsunutých útvarov 5. zboru 1. americkej armády s jednotkami 5. gardovej armády 1. bieloruského frontu. Odohralo sa to v ten istý deň, ako sa západne

...v severnom Taliansku

Z poverenia veliteľa nemeckej armádnej skupiny C gen. Heinricha von Vietinghoffa a gen. zbraní SS Karla Wolfa v Caserte, severne od Neapola, na veliteľstve spojeneckých vojsk pôsobiacich v Taliansku pod velením britského gen. Harolda Alexandra, pplk. Wehrmachtu Victor von Schweinitz a SS Sturmbannführer Eugen Werner podpísali 29. apríla dokument o kapitulácii svojich vojsk v severnom Taliansku. Kapituláčné podmienky v ňom obsiahnuté nadobudli platnosť 2. mája o 12. hodine.

O 6. hodine ráno 2. mája v pásme činnosti sovietskej 8. gardovej armády dobrovoľne prešiel do sovietskeho zajatia veliteľ obrany Berlína gen. Helmut Weidling a počas rozhovoru s veliteľom 8. gardovej armády gen. Vasilijom Čujkovom a zástupcom veliteľa 1. ukrajinského frontu gen. Vasilijom Sokolovským napísal rozkaz na kapituláciu jemu podriadených vojsk:

Berlín padol

„Dňa 30. apríla 1945 Führer spáchal samovraždu a tak opustil tých, ktorí mu prisahali vernosť. Podľa Führerovho rozkazu by ste vy, nemeckí vojaci, mali pokračovať v boji o Berlín napriek tomu, že nám došla mu-

čili už v popoludňajších hodinách.

V ten istý deň sa v mestčku Flensburgu v Šlezvicko-Holštajnsku stretol Hitlerov nástupca veľkoadmirál Karl Dönitz s členmi novovytvorenej nemeckej vlády. Pri tejto príležitosti vydal armáde rozkaz, v ktorom o. i. uviedol: „Preberám hlavné velenie nad všetkými jednotkami nemeckej brannej moci s pevným odhodlaním pokračovať v boji proti bolševikom... Proti Angličanom a Američanom som nútený viesť boj len potiaľ, pokiaľ budú stáť v ceste môjmu boju proti bolševikom.“

Na východe boj pokračuje...

Tretieho mája sa bez boja vzdala posádka Hamburgu

Zľava generál Stumpf, maršal Keitel a admirál Friedeburg pred podpísaním vojenskej kapitulácie Nemecka v Karlshorste.

Generál Jodl (v strede) podpisuje v Remeši akt o bezpodmienečnej kapitulácii, vpravo sedí admirál Friedeburg, vľavo mjr. Oxenius.

kapitulácii na západnom i východnom fronte nemeckej delegácii predložili pripravený text kapitulačného aktu. Friedeburg naň zareagoval vyhlásením, že nie je zmocnený podpísať žiadny dokument a ešte v ten večer s výsledkami rozhovorov telegrafickou správou oboznámil Dönitza.

Žiadne ústupky

Veľkoadmirál rozhodol, že ďalšie rokovanie povedie náčelník operačného štábu Vrchného veliteľstva brannej moci gen. Alfred Jodl, vybavený plnou mocou na podpísanie kapitulácie vojsk bojujúcich na západnom fronte.

Šiesteho mája o 18.30 odletel Jodl z Flensburgu do Remeša. Po jeho príchode na hlavné veliteľstvo spojeneckých expedičných síl pokračovali rozhovory z nemeckej strany poznačené snahou dohodnúť sa iba na kapitulácii západným spojencom.

Nemeckú delegáciu preto opäť dôrazne upozornili, že musí podpísať úplnú bezpodmienečnú kapituláciu nielen na západnom, ale aj na východnom fronte. Zároveň jej oznámili, že ak tak neurobí, rokova-

nie sa skončí, velenie spojeneckých expedičných síl uzatvorí front svojich vojsk a nedovolí žiadny prechod civilného obyvateľstva ani nemeckých vojakov na západ.

Úplná kapitulácia

Jodl o tomto ultimáte telegramom informoval Dönitza. Ten mu 7. mája o 1.30 prostredníctvom poľ. maršala Keitela oznámil, že mu udeľuje plnú moc na podpísanie dokumentu o bezpodmienečnej kapitulácii nemeckých vojsk na všetkých frontoch.

Dokument vyhotovili v anglickom a nemeckom jazyku, pričom záväzným bol len anglický text. Siedmeho mája o 2.41 ho v mene nemeckého vrchného velenia podpísal Jodl, v mene hlavného veliteľa spojeneckých expedičných síl kapitulačný akt gen. Smith, v mene sovietskeho najvyššieho velenia, ale bez jeho poverenia, vedúci vojenskej misie pri hlavnom veliteľstve spojeneckých expedičných síl gen. Ivan Susloparov a ako svedok francúzsky gen. Francois Sevez.

Berlínske finále

Po dohode hlavného velenia spojeneckých expedičných síl a sovietskeho najvyššieho velenia sa ratifikácia kapitulačného

Vitazná sovietska zástava veje nad Reichstágom.

aktu uskutočnila 8. mája na berlínskom predmestí Karlhorst. Predstavitelia velenia západných spojencov prileteli na letisko Tempelhof, odkiaľ sa presunuli na miesto uskutočnenia slávnostného ceremonálu prijatia bezpodmienečnej kapitulácie Nemecka.

Hlavné velenie spojeneckých expedičných síl zastupoval Ei-

senhowerov zástupca maršal Kráľovského letectva Arthur Villiam Tedder, americké ozbrojené sily veliteľ amerického strategického letectva v Európe generál Carl Spaatz a francúzske ozbrojené sily veliteľ armády gen. Jean-Marie Gabriel de Lattre de Tassigny.

Na to isté letisko pod ochranou britských dôstojníkov z Flensburgu priletela aj nemecká delegácia v zložení: náčelník vrchného velenia Wehrmachtu poľ. maršal Wilhelm Keitel, veliteľ námorníctva veľkoadmirál Hans-Georg von Friedeburg a zástupca letectva gen. plk. Hans-Jürgen Stumpf.

Posledný akt

Po príchode do Karlhorstu sa predstavitelia velenia spojeneckých síl stretli v bývalej vojenskej ženíjnej škole s maršalom Georgijom K. Žukovom, aby dohodli procedurálne otázky. Presne o 22. hodine stredoeurópskeho času (24.00 moskovského) vstúpili Žukov, Tedder, Spaatz a de Lattre de Tassigny do sály vyzdobenej štátnymi zástavami ZSSR, USA, Veľkej Británie a Francúzska. Potom

do siene vkročili predstavitelia nemeckého vrchného velenia.

Na Žukovo vyzvanie Keitel predložil dokument, ktorým Dönitz splnomocňoval nemeckú delegáciu na podpísanie aktu kapitulácie. Potom sa spýtal, či si ho preštudovali. Po kladnej odpovedi ho Keitel, Friedeburg a Stumpf podpísali vyhotovený v deviatich kópiách – po tri v anglickom, ruskom a nemeckom jazyku. Svoje podpisy pridali Žukov a Tedder, ako svedkovia Spaatz a de Latre de Tassigny. Podpisovanie dokumentov sa skončilo o 22.43 stredoeurópskeho, teda 9. mája 0,43 moskovského času.

V Berlíne uzavretý kapitulačný akt sa čiastočne odlišoval od textu, ktorý uzavreli v Remeši. Odstránili z neho preambulu *Smerodajný je len tento text v angličtine* a pridali článok č. 6, ktorý uvádzal: „*Tento akt je vypracovaný v ruštine, angličtine a nemčine. Iba ruský a anglický text je autentický.*“ Rozšírili obsah článku 2, ktorý stanovoval čas ukončenia bojovej činnosti a spôsob vykonania kapitulácie.

(Úprava a medzititulky Bojovník)

Maršal Georgij K. Žukov podpísal na prelome 8. a 9. mája 1945 za Sovietsky zväz akt bezpodmienečnej kapitulácie nacistického Nemecka.

Dokumenty kapitulácie

Dönitzov pokyn Jodlovi na podpis bezpodmienečnej kapitulácie ostal v denníku najvyššieho velenia Wehrmachtu zaznamenaný týmito slovami:

„Siedmeho mája 1945 o 1:35 veľkoadmirál Dönitz vydáva poľnému maršalovi Kesselringovi a generálovi Winterovi nasledujúci rozkaz, ktorý bol daný na vedomie aj veliteľovi skupiny armád Stred F. Schörnerovi, veliteľovi vojsk v Rakúsku L. von Rendulicovi a veliteľovi vojsk Juhovýchod A. Löhrovi: Úlohou je stiahnuť na západ čo najviac jednotiek operujúcich na východnom fronte, pričom v prípade potreby pozície sovietskych vojsk prerazte bojom. Okamžite zastavte akékoľvek vojenské operácie proti anglo-americkým jednotkám a nariadte jednotkám, aby sa im vzdali. Všeobecná kapitulácia bude podpísaná dnes v Eisenhowerovom sídle. Eisenhower sľúbil generálplukovní-

kovi Jodlovi, že sa nepriateľské akcie skončia 9. mája o 00:00 nemeckého času.“

Text kapitulačného dokumentu sformulovala skupina dôstojníkov zo štábu gen. Eisenhowera. Okrem iného sa v ňom uvádzalo:

„1. My, dolu podpísaní, konajúci z poverenia nemeckého vrchného velenia, týmto bezpodmienečne vzdávame vrchnému veliteľovi spojeneckých expedičných síl a súčasne sovietskemu vrchnému veleniu všetky ozbrojené sily na pevnine, na mori i vo vzduchu, ktoré sú dnešným dňom pod nemeckou kontrolou.

2. Nemecké vrchné velenie vydá ihneď rozkazy všetkým nemeckým vojenským, námorným a leteckým úradom a všetkým silám pod nemeckou kontrolou, aby zastavili aktívne operácie o 23:01 stredoeurópskeho času 8. mája a zostali na pozíciách, v ktorých sa

v tomto čase nachádzajú. Žiadna loď, plavidlo alebo lietadlo nesmú byť potopené alebo spôsobená škoda ich trupu, strojom alebo zariadeniam.“

Dodatok

Dodatkom ku kapitulačnému aktu musel ešte Jodl ako zástupca nemeckého vrchného velenia podpísať dokument *Závazok daný nemeckými vyslancami spojeneckému vrchnému veliteľstvu*. Okrem iného sa v ňom uvádzalo:

„Nižšie podpísaní nemeckí vyslanci sa dohodli, že nasledujúci nemeckí dôstojníci dorazia na miesto a v čase určenom najvyšším veliteľom spojeneckých expedičných síl a sovietskym najvyšším velením, pripravení s plnými právomocami vykonať formálnu ratifikáciu tohto aktu bezpodmienečnej kapitulácie nemeckých ozbrojených síl v mene nemeckého najvyššieho velenia.

Náčelník najvyššieho veliteľstva, veliteľ pozemnej armády, veliteľ námorníctva, veliteľ letectva.“

Pamiatky viažuce sa na

Denisa Žiaková, Martin Krno

Foto: autori a archív redakcie

Boje o pevnosť Festung Pressburg, ako Nemci označili v roku 1945 hlavné mesto Slovenska, trvali pomerne krátko – tri-štyri dni. Najhúževnatejšie sa nacistickí okupanti spolu s maďarskými vojakmi a fanatickými príslušníkmi Hlinkovej gardy bránili na hradnom návrší.

Prinášame druhú, záverečnú časť o pomníkoch venovaných hrdinským časom pred 77 rokmi, tým, čo sa zachovali, ale aj tým, ktoré sa kdesi stratili. Oslobozovanie Bratislavy s jej predmestiami od 2. do 5. apríla 1945 si vyžiadalo vyše 1300 mŕtvych na oboch stranách a medzi civilným obyvateľstvom, ale aj stovky zranených.

Mnohých postupne privádzali do tunajších nemocníc aj z ostatných okresov juhozápadného Slovenska. Samozrejme, nie všetci prežili ťažké zranenia, preto sa netreba čudovať, že viacerí pochovaní na Slavíne majú zaregistrovaný deň úmrtia až z druhej polovice apríla či z mája.

Vojenské poľné nemocnice

Viaceré zdravotné zariadenia dostali plne k dispozícii ranení a chorí sovietski vojaci, pochopiteľne aj ich lekári a ostatný personál. Bolo nevyhnutné urýchlene zriadiť aj niekoľko provizórnych nemocníc v budovách, ktoré predtým slúžili na rozličné účely.

Do dnešných čias sa zachovali štyri pamätne tabule na bývalé poľné nemocnice Červenej armády. Pôvodne ich bolo viac, no mnohé zničili pri asanácii staršej zástavby, najmä pod hradom na dunajskom nábreží. Tie sme si zlikvidovali koncom 60. rokov v súvislosti s budovaním Mosta SNP. Aj zo spomienok pamätníkov však vieme, že vo Vydrici, kde teraz vyrastá celkom nová štvrť, bolo na sklonku druhej svetovej vojny naozaj veľmi veselo...

Bratislavčania vitajú osloboditeľov na Šafárikovom námestí.

Zachované tabule...

Spomínané tabule tvoria dve dvojčky. Autorstvo prvých dvoch, totožných z bronzu, prislúcha akademickému sochárovi Ludovítovi Gogovi. Rovnaký text *V tejto budove bola zriadená v apríli r. 1945 poľná vojenská nemocnica Sovietskej armády* dopĺňa reliéf zraneného vojaka a samaritánky.

Môžeme ich v dobrom stave nájsť v Starom Meste na priechodí dnešnej Slovenskej poisťovne na Ulici 29. augusta a Základnej školy Milana Hodžu na rohu Palisád a Škarniclovej ulice. Obe odhalili v roku 1960 pri príležitosti 15. výročia oslobodenia našej metropoly od fašistických okupantov.

Druhú dvojicu identických tabulí z bielo mramoru vytvoril sochár Koloman Makovíniy. Motív je podobný, okrem totožného nápisu reliéf tiež zobrazuje ženu ošetrujúcu vojaka, ale namiesto päťcípej hviezdičky tam vidíme symbol červeného kríža a lipové halúzky. Jedna sa nachádza na budove YMCA na Karpatskej ulici, druhá pri vchode do pavilónu zaniknutej vojenskej nemoc-

nice pri Ceste na Červený most. Túto by mali pamiatkari ustrážiť, lebo celý areál odkúpila firma ESET a chystá sa ho zlikvidovať.

...iné už ani v depozitoch

Takýto osud postihol pri prestavbe ženskej kliniky na Šulekovej ulici bronzovú tabuľu s reliéfom občanov prichádzajúcich darovať krv na záchranu ťažko zranených frontových vojakov, ktorú odhalili 3. apríla 1960. Išlo o časť niekdajšej židovskej nemocnice, vchod bol z Novosvetskej ulice, v ktorej na jar 1945 zriadili transfúznú stanicu pre príslušníkov Červenej armády. Autorom bol sochár a pedagóg Rudolf Hornák.

Ustupujúce nemecké vojská 3. apríla 1945 vyhodili do vzduchu oceľovú konštrukciu vtedy jediného mosta cez Dunaj, rovnako ako železničný Červený most pri Železnej Studienke z roku 1848 a ďalšie dva smerom na Devínsku Novú Ves a most cez rieku Moravu do Dolného Rakúska.

Provizórne mosty...

Samozrejme, aby mohli osloboditelia presúvať svoju techniku i ľudí, člny Dunajskej flotily by na to nestačili, a tak sa pristúpilo k postaveniu dvoch provizórnych mostov cez druhú najväčšiu rieku v Európe.

Na dnešnom Nábreží Ludvíka Svobodu povyššie Mosta SNP červenoarmejci už 4. a 5. apríla 1945 vytvorili pontónový most, ktorý v Petržalke ústil pri Aušpitzí. Na bratislavskej strane nájdeme kovovú tabuľu na graniťovom podstavci. Pripomína, že tadiaľto prechádzala 5. až 8. apríla časť sovietskych vojsk z Petržalky na ľavý breh Dunaja, aby mohla pokračovať v útoku na Devínsku Novú Ves, Korneuburg a Floridsdorf v Rakúsku. Autorkou pomníčka je akademická so-

chárka Edita Maxonová-Čierniková.

...už bez spomienky

Druhý dočasný – pilóťový – most, o ktorý sa tiež zaslúžili ženijné jednotky Červenej armády, slávnostne otvorili pre užívanie verejnosťou 28. apríla. Nachádzal sa pri vtedajšom Múzeu hygieny v zachovanej polovici pôvodných Vodných kasární, kde dnes sídli Slovenská národná galéria.

V roku 1960 tam na kamenom zábradlí a na protihlhom brehu na Tyršovom nábreží pri niekdajšom Lide odhalili identické pamätne tabule, taktiež od Edity Maxonovej-Čiernikovej. Tá na bratislavskej strane už dávno zmizla, tú na petržalskej poškodili vandali. Roku 2006 jej zvyšky odstránili. Zostal tam iba prázdny sokel s dierami po skrutičkách bronzového artefaktu.

Do dnešných dní sa na svojom mieste nezachovala ani jedna z dvoch dvojíc bronzových tabulí (v slovenskom a ruskom texte) osadených v roku 1960 na oboch koncoch niekdajšieho Mosta Červenej armády. Teraz tam stojí, sčasti na pylónoch ešte z čias habsburskej monarchie, tzv. Starý most, hoci je v hlavnom meste SR druhý najmladší nad Dunajom.

Objav v starom železe

Ktorýsi vášnivý zberač farebných kovov ich ukradol ešte pred rozobratím pôvodnej mostnej konštrukcie. Jednu z tabulí objavili v zberných surovinách a nálezcovia ju odovzdali vtedajšiemu premiérovi. Robert Fico ju ukázal počas pietneho aktu na Slavíne 9. mája 2017 a vyzval tam prítomného primátora Iva Nesrovnala, aby jej zabezpečil dôstojné umiestnenie.

Ten verejne vyhlásil, že sa tabuľa stane súčasťou projektovaného pomníka pripomínajúceho dejiny tohto dopravného diela. Začalo by sa cisárom Františkom Jozefom, ktorý sa zúčastnil na slávnostnom otvorení pôvodného mosta 31. decembra 1890 a prepožičal mu svoje meno. Po vzniku ČSR ho premenovali na Dunajský, 28. októbra 1934 na Most M. R. Štefánika.

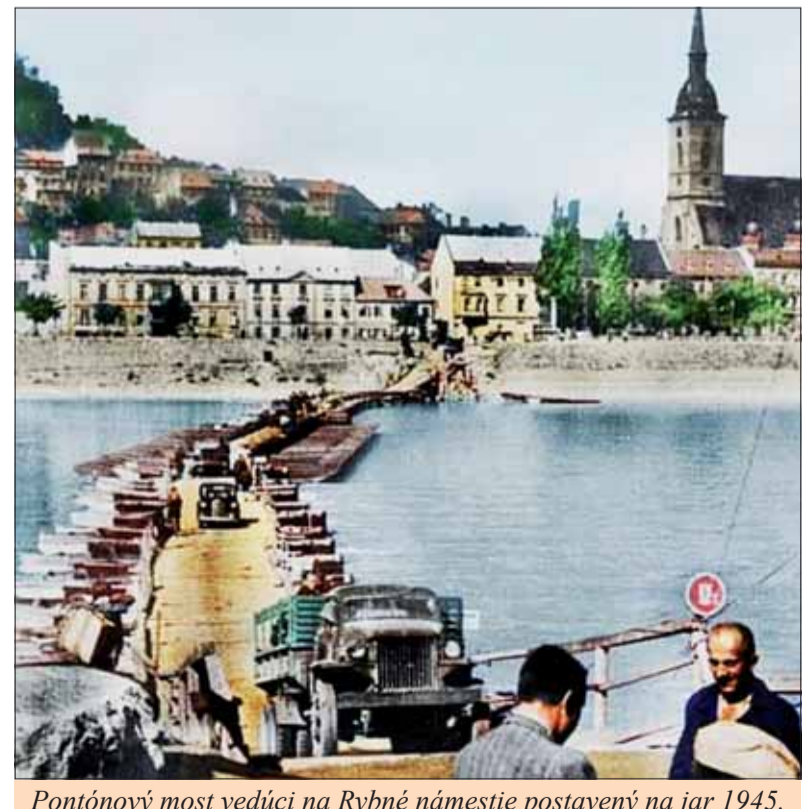
Zamrznutý prísľub primátora

V tejto fáze Nesrovnalov prísľub o tabuľi zamrzol, ani za pôsobenia súčasného primátora Matúša Vallu sa veci nepohli dopredu. Nesrovnal pred piatimi rokmi tabuľu fyzicky od Fica neprevzal a údajne ju naďalej ukrývajú v kancelárii predsedu Smeru-SD na Súmrachnej ulici. Ani po opakovanej výzve sme ich odpoveď nedostali.

Na tabuliach v slovenčine, ktoré zrenovovali roku 1977, stálo:

Po fronte 1945, zborený most cez Dunaj.

Pontónový most vedúci na Rybné námestie postavený na jar 1945, kolorovaná fotografia.

oslobodenie Bratislavy (2)

Most bol zrútený nemeckými fašistami roku 1945. Obnovený bol na rozkaz maršala Sovietskeho zväzu Koneva technickými jednotkami Červenej armády za spolupráce priemyselných podnikov Československej republiky. Začiatok sept. 1945. Dokončenie jan. 1946.

Slúžil 70 rokov

Na jeho slávnostnom otvorení 3. februára 1946 sa zúčastnil Ivan Stepanovič Konev a predseda vlády ČSR Zdeněk Fierlinger. Niektorým jeho staviteľom udelili vyznamenanie na verejnom zhromaždení pred Slovenskou (dnes Komenského) univerzitou na Šafárikovom námestí. Malo ísť iba o dočasný most, v skutočnosti poctivo slúžil takmer sedem desaťročí do de-

budov, údajne ich bolo viacero v podhradí, kde sa odohrávali intenzívne pouličné boje aj za účasti príslušníkov Hlinkovej gardy. Žiaľ, celá štvrť zmizla v 60. rokoch minulého storočia z povrchu zemského.

Jediný pamätný nápis, ktorý sa zachoval z jari 1945, si môžete prečítať na Štúrovej ulici číslo 17: *VERBA*. Išlo o heslo, či krycí názov jednotky ženistov Červenej armády, ktorí odmiňovali dôležité budovy, ktoré ustupujúci Nemci plánovali vyhodiť do vzduchu. Objavili ho v Starom Meste až 26. júna 2013 pri rekonštrukcii domu a zakryli sklenenou platňou.

Donedávna mal tento nápis pendanta na Špitálskej 14. Ten vyhlásili už v roku 1963 za ná-

nenskej ulici č. 11. V tejto budove roku 1945 sídlilo veliteľstvo letectva 4. oblasti pre Slovensko, ktorej náčelníkom bol generálpukovník Ján Ambrus, vynikajúci letecký akrobat, veliteľ 312. čs. letky Royal Air Force (RAF) vo Veľkej Británii.

Išlo o potomka slovenských vysťahovalcov z Nadlaku (Rumunsko), ktorý sa narodil 19. 5. 1899 v Mitropolji (Bulharsko). Vysokú vojenskú akadémiu absolvoval v ČSR, neskôr sa stal veliteľom stíhacej letky nad Prahou. Po Mníchove emigroval do Francúzska, kde cvičil českých a slovenských letcov. V rokoch 1940 až 1942 sa zúčastnil na leteckej bitke o Anglicko. Potom ako vojenský atašé v Kanade organizoval nábor krajanov do čs. zahraničnej armády.

Kuriózne umiestnenie

Po skončení vojny Ambrusa povýšili do hodnosti brigádneho generála, vo voľbách v máji 1946 úspešne kandidoval za Demokratickú stranu, po februári 1948 emigroval do Spojeného kráľovstva. Zomrel 20. januára 1994 v Chicagu USA vo veku 94 rokov, jeho telesné pozostatky uložili na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí.

Niekoľko pomníkov pripomínajúcich koniec druhej svetovej vojny sa objavilo na sklonku socialistického zriadenia v Petržalke, ktorú čoskoro prezident Václav Havel označil za králikáreň. Na stene vodárenského objektu vedľa Archívu Ekonomickej univerzity v Ovsišti sa nachádza plastika z umelého kameňa. Na nej je zobrazený muž v kozáckej uniforme, ktorý napája svojho koňa v Dunaji. Martin Kleibl vo svojom *Prekvapivom sprievodcovi mestskou časťou Petržalka* z roku 2014 lakonicky píše, že „pôvod ani okolnosti osadenia diela na takom kurióznom mieste nie sú zistené.“

Míľniky postup armády...

V parčíku medzi Jiráskovou a Romanovou ulicou okoloidú-

Míľnik osloboditeľom na Viedenskej ceste v Petržalke.

cich zaujme netradičný pomník z roku 1985 zložený zo svetlých kamenných kociek zostavených do podstavy a troch pilierov. Na jednom z nich neznámy autor umiestnil tabuľu z čierneho mramoru so stručným nápisom 1945–1985. Žiaľ, predná časť pamätníka je zdemolovaná, pravdepodobne však má pripomínať 40. výročie skončenia druhej svetovej vojny, podľa iných prameňov osudové zbombardovanie Hirošimy a Nagasaki.

V Petržalke na rohu Viedenskej a Rusovskej cesty stojí pomník červenoarmejcom, akýsi míľnik v tvare trojbokého pylónu so zalomeným jedným bokom, ktorý označuje smer postupu sovietskych vojsk v danej lokalite. Na svetlej žuli je vytesaný pozlátený nápis, z jednej strany rusky, z druhej slovensky: „V týchto miestach prekročili oddiely slávnej Sovietskej armády oslobodenej Bratislavy, aby ľud Rakúska oslobodil od nadvlády fašizmu. Česť a sláva hrdinskej Sovietskej armáde!“

...pripomínajú dni oslobodzovania

Na pomníku z roku 1960 je štylizovaná lipová ratolesť, päťcípna hviezda. Bratislavčania v okrajových častiach mesta a jeho návštevníci si zrejme všimli, že obdobných artefaktov nájdeme na predmestiach viac, dokopy je ich šesť. Na rozdiel od toho petržalského uvádzajú dátum, kedy sa tadiaľ prebýjala sovietska armáda.

Jeden sa nachádza na Komárovskej ulici v Podunajských Biskupiciach. Odkazuje na 2. apríl 1945. Pôvodne ho inštalovali na Popradskej ulici, ale pri výstavbe kanalizácie ho v roku 1996 preložili. Druhý nájdeme pri budove súkromnej firmy na Račianskej ulici 188 (3. apríl), tretí na Ivánskej ceste v Ružinove pri Letisku M. R. Štefánika (3. apríl), štvrtý na Ceste na Senec oproti benzínovej pumpe Slovnaft v mestskej časti Nové Mesto (4. apríl) a piaty na Furmanskej ceste po vyše železničnej stanice Lamač (5. apríl).

Stratili sa pamätné názvy

Pritom texty v latinke a azbuke vždy konkretizujú aktuálnu vojenskú situáciu spreď 77 rokov.

Podľa súpisu pamiatok všetky míľniky odhalili 3. apríla 1960, kedy bol v Bratislave doslova boom s drobnými pomníkmi venovanými 15. výročiu oslobodenia mesta. Autorstvo sa pripisuje sochárovi Ladislavovi Snopkovi a architektovi Ladislavovi Beisetzterovi.

Po novembri 1989 prišlo hlavné mesto takmer o všetky názvy, ktoré súviseli s bojom proti ľudákemu režimu, fašizmu a za oslobodenie našej vlasti od nacistických okupantov.

Pomník príslušníkom sovietskej Dunajskej flotily, ktorí sa podieľali na oslobodzovaní Bratislavy.

cembra 2013, hoci predtým premenovaný na Starý most.

Ešte jedna veľká pamätná tabuľa s reliéfom zrejme definitívne zmizla. Odhalili ju v roku 1975 na fasáde činžiaku Malinovského 58. Jej autormi boli sochár Jozef Pospíšil a už spomínaný architekt Miloš Gašparec. Áno, išlo o spomienku na veliteľa 2. ukrajinského frontu maršala Rodiona Jakovleviča Malinovského, rodáka z Odesy. Po ňom pomenovali aj jednu z hlavných radiál Bratislavy v osi Slávína, ktorý preto namiesto pôvodne plánovaného miesta postavili o čosi severnejšie.

Po novembri sa bratislavskí konšeli vrátili k pôvodnému názvu Šancova ulica a pamätnú tabuľu strhli. Sovietskemu vojvodcovi a ministrom obrany ZSSR vyčítali podiel na „vstupe spojeneckých vojsk“ do Československa v auguste 1968, hoci zomrel 31. marca 1967. Pokiaľ na budovu nepoložili novú omietku, ešte niekoľko rokov sa dalo vytušiť, kde tabuľa bola.

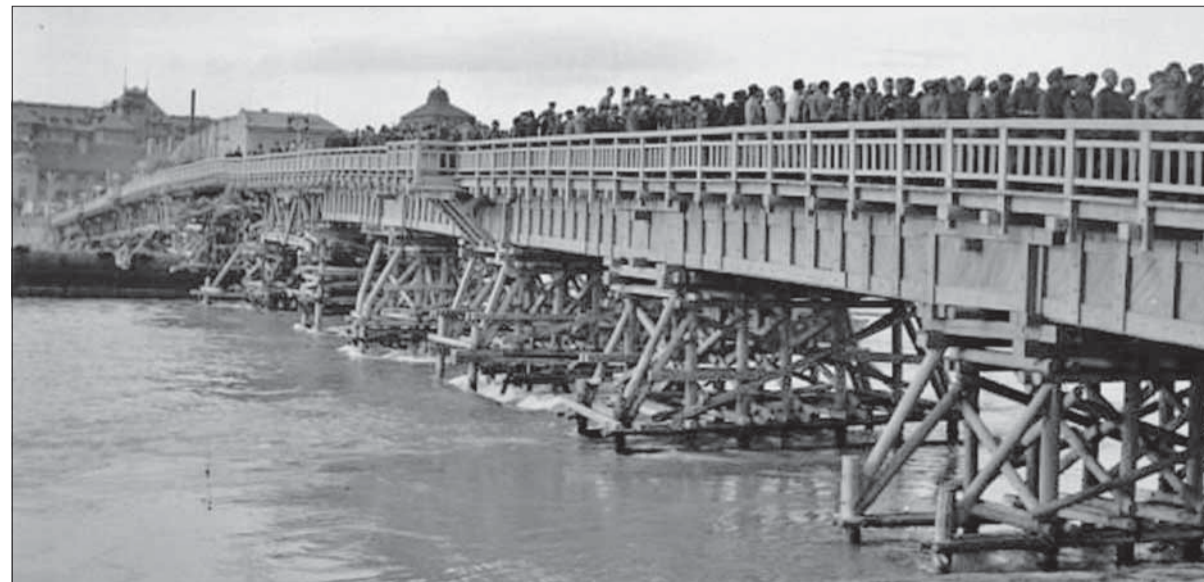
Z originálnych nápisov zostal jeden

Identickými stopami po oslobodzovacích bojoch sa stali nápisy, ktoré zanechali červenoarmejci na múroch a priečeliach

rodnú kultúrnu pamiatku. *Provereno – min ňjet!* hovoril text v azbuke aj pre Slovákov jasnou rečou. Pri obnovovaní administratívnej budovy ho však zničili. Stala sa známa pod neformálnym menom U dvoch levov a sídli tam Bratislavské policajné riaditeľstvo. Ktovie, či text definitívne zničili, alebo sa skrýva na lepšie časy niekde pod omietkou.

Ambrušovo veliteľstvo na Panenskej

V Starom Meste treba spomenúť pomerne novú tabuľu z čierneho lešteného mramoru na Pa-

Dočasný pilotový most cez Dunaj uviedli do prevádzky 28. apríla 1945.

Bernolákovo si ctí Štefánika

Branislav Balogh

Členovia ZO SZPB Bernolákovo sa zúčastnili pietneho aktu pri mohyle v Ivanke pri Dunaji. Tento rok sa členovia zišli v počte, ktorý presahoval 20 účastníkov. Pod vedením predsedníčky Ruženy Šmihlovej zamieril autobus priamo k mohyle, kde si v ranných hodinách uctila Štefánika prezidentka SR.

V informačnom centre otvoril Jozef Buffa zo Spoločnosti M. R. Štefánika spolu so starostom Vladimírom Letenayom výstavu o živote a diele Štefánika. Na paneloch sa tak návštevníci mali možnosť dozvedieť viac o veľkom štátnikovi.

Otvorenie výstavy si nenechali ujsť ani priami účastníci SNP Anna Bergerová, Branislav Tvarožek a člen predsedníctva ÚR SZPB Karol Kuna.

Nasledoval menší pietny akt s príhovormi pri príľahlej Štefánikovej buste. Potom sa sprievod na čele s ma-

žoretkami a vojenskou hudbou pobral k niekoľko kilometrov vzdalenej mohyle. V sprievode kráčal aj český veľvyslanec na Slovensku, generáli OS SR, vysokí úradníci MO SR, zástupcovia Spoločnosti M. R. Štefánika, členovia Klubu vojenských výsadkárov a viacero ďalších organizácií.

Na rozdiel od minulých rokov program konferoval starosta obce a prvýkrát privítal aj zástupcov SZPB. Nasledoval pietny akt kladenia vencov príslušníkmi OS SR z bratislavskej posádky.

Pietny akt v Hlavnom meste Slovenska sa uskutočnil 4. 5. o 19:00 pri pomníku M. R. Štefánika v Bratislave pri novej budove SND. Okrem predsedu NR SR Borisa Kollára a premiéra Eduarda Hegera sa na ňom zúčastnili viacerí veľvyslanci, ministri, zástupcovia BSK, samosprávy, predstavitelia cirkvi a spoločenského života. Deelegáciu ObIV SZPB Bratislava viedla tajomníčka Katarína Hudecová Frišová.

foto: autor

Motojazda vďaka a mieru

Jana Gazdíková, ZO SZPB Ostrý Grúň

Medzi partnerskými obcami Ostrý Grúň, Klak a Napajedla (nachádza sa v Zlínskom kraji) sa dopoludnia 7. mája uskutočnil 3. ročník Motojazdy mieru a vďaka.

Motorkári sa v každej obci zastavili pri pamätníku, kde sa uskutočnil pietny akt spojený s minútovým túrovaním motorov. Starosta Ostrého Grúňa Július Remenár podujatie plne podporil a osobne sa na ňom zúčastnil.

Motorkári najprv položili vence vďaka v Ostrom Grúni spoločne s predse-

dom ZO SZPB Ostrý Grúň Karolom Segetom. Následne sa vydali do Klaku. Tam motorkárov privítal starosta Ľuboš Haring a spoločne si uctili padlých.

V Starom Hrozenkove sa na čerpacom stanici slovenská a česká výprava stretli a pokračovali do Napajediel. Po príchode do mesta sa uskutočnil pietny akt za účasti starostky Ireny Brabcovej. Zástupca starostky Zbyněk Ohnoutek zdôraznil význam motojazdy aj v upevňovaní dlhoročných a pevných väzieb medzi obcami Ostrý Grúň, Klak a Napajedla.

Podujatie sa ukončilo v miestnej lodenici pri dobrom moravskom guláši.

Časť motorkárov v Ostrom Grúni pred odjazdom.

foto: autorika

Dargov oslávil koniec 2. svetovej vojny

Ján Stankovič, predseda ZO SZPB Dargovských hrdinov

Deň víťazstva nad fašizmom v Európe si 5. mája pripomenuli členovia košickej ZO SZPB Dargovských hrdinov, predstavitelia Zväzu Rusov, slovenskí motorkári a miestni občania v Dargovskom priesmyku kladením vencov a kvetov k tanku T-34 v areáli Pamätníka sovietskych vojakov – osloboditeľov.

Samotný pamätník bol verejnosti nedostupný kvôli rekonštrukcii. Počasie účastníkom prialo, búrka ich zastihla až na ceste domov do Košíc. Motorkári na svojej ceste po Slovensku odišli do Trebišova.

Predsedníčka ObIV SZPB Košice Monika Gergelová a vpravo predseda ZO SZPB Dargovských hrdinov Ján Stankovič.

foto: autor

Celonárodná slávnosť na Bradle

Ján Rohár

V sobotu 7. mája sa na mohyle v Brezovej pod Bradlom uskutočnila celonárodná spomienková slávnosť pripomínajúca 103. výročie tragickej smrti Milana Rastislava Štefánika.

Samotná spomienka bola vyvrcholením pietnych aktov, ktoré odštartovali 3. mája pri pomníku v Priepastnom a pokračovali pri rodnom dome Štefánika v Košariskách a pri mohyle v Ivanke pri Dunaji.

V Košariskách boli účastníci svedkami fakľového pochodu a na Bradle zahorelo niekoľko vatier na počesť nebohého generála. Na festivale letectva v Piešťanoch bolo možné vidieť kus opláštenia z lietadla Caproni Ca.33, v ktorom generál Štefánik v roku 1919 zahynul.

Slávnosť začala preletom letec-

kej techniky a pokračovala hymnou SR. Nasledovalo kladenie vencov. MO SR zastupoval štátny tajomník Marián Majer, prítomný bol aj náčelník GŠ OS SR Daniel Zmeko, ktorého do tejto funkcie menovala prezidentka SR na ďalšie 4 roky. Delegá-

ciu SZPB viedol tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer a ObIV SZPB Nové Mesto Váhom reprezentovala tajomníčka Simona Štepanovicová. Zúčastnili sa tiež členovia ZV SR pod vedením pplk. Vladimíra Ježka a predsedu ObIV pplk. Kamila Kríštofika.

Danielovi Zmekovi (v strede) zaželeli členovia SZPB, veľa úspechov v ďalšej práci. Viliam Longauer prvý zľava, Jozef Ťažký tretí zľava, Peter Baroš piaty zľava, Kamil Kríštofik šiesty zľava.

foto: autor

Oslavy 77. výročia konca vojny v Európe

V obci Dobrá Niva si pripomenuli koniec 2. svetovej vojny.

foto: autor

Ján Slosiarik, predseda ZO SZPB Dobrá Niva

V piatok 6. mája si v Dobrej Nive pripomenuli 77. výročie konca vojny v Európe. Najskôr sa uskutočnila slávnostná členská schôdza ZO SZPB, ktorú viedol jej podpredseda Zdenko Zajac. Ten mal aj príhovor k zúčastneným členom.

Predseda organizácie Ján Slosiarik potom informoval o činnosti ObIV SZPB za uplynulé obdobie, ktoré bolo poznačené pandemiou.

V diskusii sa sústredila pozornosť na organizačné zabezpečenie zájazdu do Liptovského Mikuláša, kde plánujú členovia okrem iného navštíviť cintorín Nicovô a uctiť si obeť 2. svetovej vojny.

V závere schôdze sa blahoželalo členkám k životným jubileám. Po skončení schôdze sa prítomní spolu s obyvateľmi obce zúčastnili položeniu venca pri pamätníku obeť 1. a 2. svetovej vojny. Po štátnej hymne a básni mal slávnostný príhovor predseda ZO SZPB. Upozornil najmä na želanie všetkých – skore ukončenie vojny na Ukrajine.

Pietna spomienka v Trebišove

Alexander Gergely,
ZO SZPB Trebišov č. 4

V piatok 6. mája si v Trebišove pietnou spomienkou a položením vencov k pamätníku pripomenuli 77. výročie víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. svetovej vojny.

Okolo pamätníka, nachádzajúceho sa v cen-

trálnej časti mestského cintorína v Trebišove, je v 163 hrobch pochovaných 258 vojakov Červenej armády.

Padlých hrdinov si prišli uctiť predstavitelia štátnej správy, samosprávy, mestských organizácií, zástupcovia Ozbroyených síl SR, členovia Oblastnej organizácie SZPB, ako aj ďalší občania mesta Trebišov.

Trebišovčania si uctili pamiatku obetí 2. svetovej vojny pri pamätníku na miestnom cintoríne.

foto: autor

Padlých si uctili aj reláciou v rozhlase

Emília Fronková,
tajomníčka ZO SZPB

Aj tento rok si obyvatelia obce Liptovská Kokava spolu s členmi SZPB uctili padlých vojakov v 2. svetovej vojne zapálením sviečok, položením spomienkového venca pri pomníku pred obecným úradom a reláciou v miestnom rozhlase.

Za prínos k oslobodeniu republiky bola obec vyznamenaná Radom SNP II. triedy. O Liptovskej Kokave sa písalo aj v dobovej zahraničnej tlači. Kapitán Červenej armády Alexej Šipov uverejnil článok o bojovej činnosti v okolí dediny v Československých listoch pod názvom „Partyzánska vesnice.“

Kruté boje v okolí dediny si vyžiadali aj svoje obete. Traja partizáni ostali nezvestní, ďalší ôsmi padli počas bojov. Hrdinské činy občanov Liptovskej Kokavy v období SNP sú zdokumentované v publikácii „Z dejín obce Liptovská Kokava“.

Obyvatelia Liptovskej Kokavy si uctili obete 2. svetovej vojny aj položením vencov k miestnemu pomníku.

foto: autorka

Topoľčany si uctili koniec vojny

Zuzana Novotná, ZO SZPB Topoľčany

Členovia ZO SZPB v Topoľčanoch si 6. mája uctili pamiatku osloboditeľov položením venca k pamätníku víťazstva.

77. výročie konca 2. svetovej vojny je významným historickým medzníkom boja proti fašizmu. Mladá generácia by si mala uvedomovať význam tejto zlomovej udalosti v slovenských, ale aj európskych dejinách.

Položením venca sme prejavili vďaku a úctu osloboditeľom, ako aj obetiam vojny.

Obyvatelia Topoľčan si položením venca pri miestnom pamätníku uctili obete 2. svetovej vojny.

foto: autorka

Športový deň v Hniezdom

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB Stará Lubovňa

Pri príležitosti 77. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom výbor ZO SZPB v Hniezdom pod vedením Jána Marchevku s podporou ObIV SZPB v Starej Lubovni zorganizovala 6. mája 2022 športový deň pre žiakov miestnej základnej školy.

Spolu 77 žiakov súťažilo v cyklistických pretekoch, strelbe zo vzduchovky či hode loptou na basketbalový kôš. Ocenení získali diplom a vecnú cenu.

Za ObIV SZPB sa podujatia zúčastnili podpredseda Peter Kober a tajomníčka Anna Beňová. Pomocnú ruku v logistickom zabezpečení podal starosta a zastupiteľstvo obce.

Počas športových hier v Hniezdom sa okrem strelby na kôš strieľalo aj zo vzduchoviek.

foto: autor

Košeca v znamení osláv

Branislav Balogh

Koniec apríla sa v Košeci spája so spomienkou na oslobodenie obce a oslavou blízkeho Dňa víťazstva nad fašizmom.

Starosta a predseda ZO SZPB Košeca Radomír Brtňan si spolu s občanmi 30. apríla pri miestnom pamätníku oslobodenia obce uctil hrdinstvo tých, čo padli za našu slobodu.

Po pietnom akte spojenom s kladením vencov sa v rámci komornejšej oslavy postavil na námestí máj, symbol hojnosti a jari.

- **Bacúch:** Anna Zlúkyová 70 a Ján Jančo 55 rokov.
- **Banská Bystrica:** Andrea Medved'ová 45, Juraj Moravčík 45, Patricius Nemčok 55 a Bernardína Bartlová 88 rokov.
- **Bardejov:** Anna Olejárová 80, Štefan Ondis 80, Anna Petričová 80, Ružena Viteková 85, Milka Dupejová 70 a Milan Pilip 65 rokov.
- **Bernolákovo:** Jozefa Višváderová 84 a Ľubomír Poór 60 rokov.
- **Bojnice:** Jana Ivanková 75 a Otilia Pipíšková 86 rokov.
- **Brezno:** Július Sabo 80 rokov.
- **Bratislava:** Pavol Weiss 60, Peter Sedlák 80, Ladislav Havran 87, Mária Kornokovičová 91, Miron Adzima 83, Helena Havranová 90, Edita Kostroňová 88 a Vlasta Kulíšková 90 rokov.
- **Čaňa:** Mária Majorošová 65 rokov.
- **Cetuna:** Juraj Selecký 76, Elena Roubalová 71 a Eva Valová 74 rokov.
- **Dobšiná:** Štefánia Hroncová 70 rokov.
- **Giraltovce:** Antónia Šaviová 94 rokov.
- **Harmanec:** Jozef Knopp 86 a Ján Roháč 70 rokov.
- **Hniezdne:** Milan Dudek 65 rokov.
- **Hnúšťa:** Ján Hronec 65 a Rozália Fábryová 81 rokov.
- **Jakubany:** Zuzana Krivoňáková 90 rokov.
- **Kamienka:** Milan Beňo 70 rokov.
- **Košice:** Margita Zajacová 92 a Ing. Ľubomír Líba 45 rokov.
- **Krivé:** Jozef Šproch 70 rokov.
- **Kyjov:** Juraj Chamila 70 rokov.
- **Lenártov:** Dana Chomjaková 50 a Jozef Chomjak 75 rokov.
- **Lipany:** Irena Luščinská 70, Marta Šafranková 81 a Jozef Hromják 55 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Irena Borbisová 91, Mária Jurášová 81 a PaedDr. Zuzana Pavelicová 50 rokov.
- **Livov:** Jozef Hnatko 65 rokov.
- **Lovinobaňa:** Mária Budincová 92 rokov.
- **Ľubelňa:** Ing. Erik Gemzický 40 rokov.
- **Lučenec:** Katarína Vargová 75 rokov.
- **Málinec:** Martina Detvanová 45 rokov.
- **Martin:** Mária Lepotová 80, Gizela Ferenczová 80 a Ján Zajasenský 70 rokov.
- **Medzibrod:** Katarína Chromeková 70, Daniela Vaníková 70 a Ing. Vlasta Neštepová 75 rokov.
- **Medzilaborce:** Jozef Mihalič 87 rokov.
- **Michalovce:** Pavel Kirila 92, Peter Max 65 a Štefan Valyi 50 rokov.
- **Myjava:** Ing. Štefan Bachorík 81, Anna Mertelová 81 a Mária Dugová 86 rokov.
- **Nacina Ves:** Jana Doričová 55 a Miluša Gaľová 70 rokov.
- **Nitra:** Oľga Csákayová 84, Felícia Malíková 93 a Margita Dedíková 95 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom:** Judita Mornárová 93, Emília Vydarená 88, Mária Lovasová 87, Eduard Gábor 85, Emília Kukučková 85, Anna Stanková 85, Jana Ševčíková 81, Angela Némethová 75, Zdenka Lukášová 70, Igor Plesník 70 a Miloš Šedivec 45 rokov.
- **Očová:** Anna Holíková 70 a Ondrej Sedliačik 83 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Jana Matejová 65 rokov.
- **Podolíne:** Peter Zavacký 45 rokov.
- **Poniky:** Mária Kováčová 76, Mária Šávoľtová 73 a Ľubor Hiadlovský 56 rokov.
- **Prešov:** Peter Rusnák 55 rokov.
- **Prievidza:** Emília Michalovičová 91, Tibor Grék 81, Ľudmila Luprichová 70, Oľga Kováčová 65 a Štefánia Kureková 75 rokov.
- **Radvaň nad Laborcom:** Bartolomej Soták 83 rokov.
- **Rimavská Sobota:** Mgr. Ján Harandza 70, Irena Mlynárová 60, Marta Belková 83, Mgr. Jana Uhrinová 65 a Ján Štefko 70 rokov.
- **Rožňava:** Alica Lengyelyová 70 a Mária Nováková 70 rokov.
- **Snakov:** Margita Polščaková 70 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Anna Malastová 75 rokov.
- **Stará Turá:** Vilma Matejková 77 rokov.
- **Staškov:** Šimon Kožák 80 rokov.
- **Strážske:** Margita Kočanová 86 a Helena Nemcová 75 rokov.
- **Stropkov:** Michal Fecko 60 a Ján Uhrík 72 rokov.
- **Suché:** JUDr. Ján Košičan 90 rokov.
- **Svidník:** Helena Kurilcová 77, Jozef Škorčík 70 a Ladislav Krajňák 75 rokov.
- **Svit:** Ján Perinaj 90 rokov.
- **Tomášovce:** Elena Takáčová 81 rokov.
- **Utekáč:** Miroslav Štremajer 84, Júliana Janečeková 88, Anna Koppová 70, Jolana Michnová 84 rokov.
- **Závažná Poruba:** Peter Jambrič 70 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Mária Brabcová 78 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Donovaly:** s 84-ročným brigádnym generálom v.v. PaedDr. Ivanom Čiernym.
- **Medzibrod:** s 94-ročnou dlhoročnou členkou a priamou účastníčkou SNP Vendelínou Búdivovou.
- **Piešťany:** s dlhoročným

predsedom Oblastného výboru SZPB Piešťany Ivanom Noskom.

■ **Rajec:** so 70-ročnou Vlastou Fukovou a so 71-ročnou Agnesou Novákovou.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Opustil nás dlhoročný funkcionár

Predsedníctvo Oblastnej organizácie SZPB Bardejov

S hlbokým smútkom oznamujeme, že dňa 24. apríla 2022 vo veku 81 rokov nás náhle opustil dlhoročný člen a funkcionár Oblastnej organizácie SZPB v Bardejove RSDr. Milan Gibel.

Narodil sa 30. mája 1940 v Bardejove. Bol pozostalým priameho účastníka odboja Štefana Gibela. Od roku 1989 bol členom SZPB, kde sa postupne vypracoval z radového člena na predsedu oblastnej organizácie. Do roku 2002 bol predsedom základnej organizá-

cie č. 2 v Bardejove. Od roku 2002 do roku 2005 bol predsedom oblastnej organizácie SZPB v Bardejove. V rokoch 2006 až 2019 pôsobil ako tajomník oblastnej organizácie. V rokoch 2002 až 2009 bol členom ústrednej rady SZPB v Bratislave. Pracoval v komi-

siách pri mestskom zastupiteľstve v Bardejove. Pravidelne pripravoval besedy a stretnutia s mládežou, organizoval v regióne na školách literárnu a výtvarnú súťaž *Cesty za poznáním minulosti*, ktorá prehlbovala poznanie žiakov o 2. svetovej vojne a o SNP.

Bol nositeľom zväzových vyznamenaní – medaily M.R. Štefánika, pamätných medailí k 50. a 60. výročiu SNP, ako aj medaily MO SR k 65. výročiu oslobodenia. Za aktívnu činnosť vo verejnom živote a v SZPB sa v roku 2010

stal laureátom Ceny primátora mesta Bardejov.

Venoval sa aj publikačnej činnosti. V roku 2005 vydal publikáciu *Protifašistický odboj v okrese Bardejov*, ktorú spracoval na základe údajov od priamych účastníkov odboja s cieľom dať do povedomia informácie mladej generácii o tomto historickom období. Prispieval aj do *Bardejovských novostí*.

Ďakujeme mu za zásluhnú prácu, ktorú vykonal v prospech SZPB. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Zodpovednosť až po nátlaku

V Chorvátskej metropole odhalili dlho očakávaný pamätník obetiam holokaustu, ktorý dlho vyvolával odpor tamojšej židovskej komunity. Nápis na ňom totiž pôvodne pripomínal obeť holokaustu, ale mlčal o zodpovednosti fašistického Chorvátska. Až neskôr mestský úrad ustúpil a nápis doplnil o pripomienku „ustašovského režimu“.

Chorváti majú stále veľký problém s otvorenou zodpovednosťou za svoju vojnovú históriu, ktorú charakterizuje nevídané rasové a národnostné násilie, ktorým vládol „vodca“ Ante Pavelič. Hlavnými obeťami brutálnych čistiek boli Srbi, Židia, Rómovia a domáci antifašisti. O koncentračnom tábore Jasenovac dôkazy ukazujú, že väzňov tam neraz mučili a zabíjali spôsobom, ktorý sa bridil dokonca aj nemeckým vojakom.

Do nacistami okupovaného Poľska vyviezli chorvátski fašisti zo Záhrebu v dobytých va-

gónoch vyše 800 tamojších Židov v auguste 1942. Keď vláni predstavili návrh pamätníka, ktorý zamlčoval zodpovednosť ustašovských zločincov miestna židovská komunita namietala, že opomína kľúčovú úlohu, ktorú zohral tamojší nacistický režim pri krutostiach počas druhej svetovej vojny.

Svetový židovský kongres obvinil chorvátske úrady z pokusu o „prepisovanie dejín“. „Človek nemôže rozprávať o holokauste v Chorvátsku bez toho, aby nezdržal hlavnú úlohu ustašovského režimu

Pamätník židovským obetiam ustašovského režimu pripomína kufre, ktoré deportovaným zobrali už pri nástupe do vlaku.

foto: Twitter mesta Záhreb

v zločinoch proti Židom, Srbom, Rómom a ďalším svojim odporcom,“ uviedol kongres vo vy-

hlásení. Pod týmto tlakom napokon záhrebský mestský úrad nápis na tabuli pamätníka dopl-

nil a po vyše ročnom spore ho pred dvoma týždňami konečne odhalili. (bo)

Alexander Michailovič Kuznecov. foto: archív redakcie

Zomrel posledný hrdina ZSSR

Braňo Ondruš

Posledný hrdina ZSSR z obdobia 2. svetovej vojny z Nižnonovgorodskej oblasti Alexander Michailovič Kuznecov zomrel vo veku 99 rokov. Devätnásteho júna 2022 by sa bol dožil storočnice.

S hrdinom Veľkej vlasteneckej vojny sa pred tromi týždňami rozlúčili v tamojšom chráme Alexandra Nevského. Narodil sa v dedine Rasstrigino, odkiaľ sa jeho rodina od-

sťahovala, keď mal 5 rokov. V júli 1941 ho okresná vojenská správa poslala do pechotno-mínometného učilišťa vo Frunze. Už o necelý rok – v apríli 1942 – ho po prvý krát nasadili do reálnych bojov. Spočiatku bol veliteľom jednotky mínometnej paľby, potom zasa velilrote protitankových zbraní. Zúčastnil sa pamätných bojov v Kurskej bitke, spolu so svojou jednotkou prekračoval rieky Desnu, Pripiat' a Dneper.

V oblasti obce Obolonie prekonal v tankovom súboji rieku Desnu 11. septembra 1943. Organizoval protitankovú obranu pred nemeckými protiútokmi a počas nich osobne zlikvidoval tri tanky. Neďaleko dediny Koševka zasa o dva týždne neskôr pri preprave cez rieku Pripiat' jeho jednotka odrazila sústredený útok šiestich nepriateľských tankov. Kuznecov dva z nich zlikvidoval protitankovými granátmi. Hoci sovietsky pluk svoje pozície udržal, ocitol sa v dočasnom obkľúčení. Z neho sa skupina vojakov, v ktorej bol aj Kuznecov, prebila k partizánom.

Niet sa čo čudovať, že na základe rozhodnutia Prezídia Najvyššieho sovietsku ZSSR udelili 16. októbra 1943 nadporučikovi Alexandrovi Kuznecovovi za hrdinstvo, obetavosť a skvelé veliteľské schopnosti, ktoré prejavil v bojoch titul Hrdina Sovietskeho zväzu s právom nosiť medailu Lenina a Zlatú hviezdu.

ČO PÍŠU INÍ

■ Litva zakázala oslavy 9. mája

The Baltic Times informujú, že parlament v Rige (*Saeima*) 8. apríla odsúhlasil premenovanie štátneho sviatku Deň víťazstva, ktorý sa oslavuje 9. mája na Deň spomienky na obeť vojny na Ukrajine. Okrem tohto koaličného návrhu prijal parlament zákaz ohňostrojev v dňoch 9. a 10. mája 2022.

Oficiálnym dôvodom tohto návrhu je snaha o upriamanie pozornosti na ruskú vojenskú agresiu na Ukrajine a preukázanie solidarity s ukrajinským ľudom v boji o územnú integritu krajiny. Okrem toho, že v mnohých postsovietskych krajinách je dodnes Dňom víťazstva 9. máj, Valné

zhromaždenie OSN prijalo 22. novembra 2004 rezolúciu, ktorou vyzvalo členské štáty aby 8. či 9. máj využili na uctenie si spomienky obetí 2. svetovej vojny. Zatiaľ čo v Moskve a ďalších krajinách sa bude konať vojenská prehliadka, v Litve budú vlajky potiahnuté čiernou stuhou a stiahnuté na pol žrde. Zákon určuje, aby sa v tento deň z úcty k obetiam dnešného konfliktu na Ukrajine nekonali verejné oslavy. Prítom nemálo ľudí si každoročne hrdlo pri sovietskom vojnovom pamätníku v Rige Paradaguave pripomína 9. mája Deň víťazstva nad fašizmom.

Takto vyzerali oslavy Dňa víťazstva v Rige 9. máj 2006.

foto: archív redakcie

■ Slovensko chcú potrestať

Ruský politológ Dmitrij Dvornickij tvrdo zaútočil proti Slovensku a verejne vyzval, aby nás ruská vláda „tvrdo potrestala“. Vyhlásil to v sledovanom propagandistickom programe ruskej štátnej televízie Večer s Vladimirom Soloviovom, v ktorej sa neraz šíri hnev a nenávisť voči „nepriateľom Ruska“.

Pre Dvornického sme sa nimi stali po oznámení, že slovenská vláda pomôže posilniť obranu vzdušného priestoru Ukrajiny dodávkou systému protivzdušnej obrany S-300. „Aké sú spôsoby odstaviť ich? Musíme ich tvrdo potrestať. Kašlime na zákon... Ak Slovensko nebude exemplárne potrestané za do-

dávky zbraní, celé naše úsilie na indickom, brazílskom, čínskom ihrisku vyjde navivoč, tak nás demonštratívne ponížili...“

Riaditeľ Centra výskumu štátov Blízkeho východu a Strednej Ázie Semion Bagdasarov bol však v relácii miernejší a vzhľadom na závislosť Slovenska na dovoze ropy a plynu z Ruska navrhol zaviesť sankcie. Dekan fakulty svetovej politiky Andrej Sidorov na univerzite MGU prízvukoval, že Rusko nevedie vojnu s Ukrajinou, ale podľa neho s celým skonsolidovaným Západom. Slovensko však považuje za ľahko zásobovateľné inými krajinami, preto sa priklonil k sankcionovaniu pobaltských štátov.

■ Ďalšia žaloba ohľadom odškodnenia

Nemecko podalo ďalšiu žalobu na Taliansko ohľadom sporov okolo odškodnenia obetí druhej svetovej vojny. Talianske súdy totiž v posledných rokoch prikázali aj zaistením nemeckého majetku v Taliansku odškodniť nemecké obeť. To však odporuje dávnejšiemu rozsudku medzinárodného súdu. Tribunál OSN v roku 2012 rozhodol o neplatnosti rozsudku talianskeho najvyššieho súdu, ktorý „odsúdil“ Nemecko na zaplatenie odškodného mužovi, ktorého v roku 1944 odvliekli na nútené práce do „Ríše“.

Podľa súdu OSN je to v rozpore s pravidlami reštitučného systému zavedeného po porážke nacistov. Na jeho základe Nemecko od 50. rokov 20. storočia zaplatilo ako reparácie desiatky miliárd eur.

Napriek tomu sa v posledných rokoch objavilo v Taliansku niekoľko ďalších takýchto rozsudkov. Tie umožnili začatie občianskoprávného konania proti Nemecku, na základe ktorých majú byť nútené vydražené štyri nehnuteľnosti vo vlastníctve Nemecka v Ríme.

Prípravili Branislav Balogh a Braňo Ondruš

Považujeme za vhodné venovať sa nielen vývinu, ale aj aktuálnej téme. V slovenskom výtvarnom umení pôsobili, resp. pôsobia dvaja umelci, ktorí sa významne uplatnili v rámci mierového hnutia na Slovensku i v medzinárodnom meradle – národný umelec Tibor Bartfay a akademický sochár Alexander Vika. Povedľa ich umeleckého profilu a výnimočných výsledkov tvorby reflektujeme však na začiatok, a nie náhodou, najmä mierové hnutie samotné, a to pozície aktivít našich umelcov a spoločenského vývinu. Pripomeňme to veršami *Spívam spiev míru, či Spýtajte sa materi...* Po 2. svetovej vojne išlo o bytostné, nie vyrobené hnutie, ktoré sa týkalo antifašistov, demokratov, významných osobností (P. Picasso, P. Robson, F. Joliot-Curie, M. Gándhi atď.), no napríklad aj československých cirkví. Slovenské zastúpenie vo **Svetovej rade mieru** neskôr, v 70.

a 80. rokoch, predstavovala umelecká a kultúrno-spoločenská osobnosť Tibora Bartfaya. Získal ocenenie SRM a garantoval aj viaceré návštevy Inda Romeša Čandru, v rokoch 1966–1977 generálneho tajomníka a potom 13 rokov predsedu SRM, v ČSSR. Mimochodom, podpredsedom SRM bol aj rodák z Kyjeva, spisovateľ Il'ja G. Erenburg, ktorý mal veľa priateľov aj na Slovensku.

Pokračovateľom týchto aktivít, tentoraz na pôde **Slovenskej mierovej rady**, sa v roku 1990 stalo pôsobenie docenta Viku vo funkcii jej predsedu (ale pripomeňme aj pôsobenie nášho Martina Krna ako podpredsedu) a potom vo vedení Slovenskej únie pre mier a ľudské práva, ktorej predsedom bol nedávno zosnulý Jozef Drozd.

Spomíname to preto, keďže chrbtová kosť nášho Zväzu tkvie práve v týchto mravných súradniciach a ideáloch. Bolo by chybou na to zabudnúť, ale aj nekonať primerane a angažovane proti vojnovým záujmom a zámerom. Či odbojáři vojnu chcú? Práve naopak, treba rešpektovať podstatu našich úsilí!

Tibor Bartfay sa stal národným umelcom v roku 1982. Čo všetko vytvoril? Súsošie na Slavíne (vľavo) s názvom Nad hrobom spolubojovníka (1960), pomník oslobodenia v Nitre – Červenoarmejeck (1963), Fontánu družby na Námestí slobody v Bratislave (spoluautor akad. sochári Karol Lacko a Juraj Hovorka), fontánu Planéta mieru na Mierovom námestí pred Prezidentským palácom v Bratislave (1981). Z rokov 1964 a 1965 je pamätník obetí politických väzňov, ktorí zahynuli pri Melku a v Mauthausene umiestnený v Slávičom údolí. Ako vrcholný výtvor sochársko-architektonickej syntézy oboch umelcov (arch. I. Szalay) vznikol v roku 1972 v Bratislave aj Pomník Ľudovíta Štúra.

Bartfay sa venoval tiež Veľkej Morave a cyrilo-metodským podnetom. Pripomeňme Pribinu v Nitre, ale aj geniálne komorné plastiky a portréty slovenských umelcov. V expozícii SZPB nájdete symbolický portrét Mučeník zo Salaspisu. Išlo o koncentračný tábor neďaleko Rigy, kde väznili najmä ruských vojnových zajatcov počas 2. svetovej vojny. A vytvoril aj sochu Mikuláša Koperníka pre študentské domovy a desivú Hirošimu pre Račianske námestie v Bratislave.

Alexander Vika pedagogicky pôsobil aj na Slovenskej technickej univerzite. Venuje sa monumentálno-dekoratívnej sochárskej a medailárskej tvorbe. Ešte ako študent zvíťazil s kolektívom architektov v súťaži na Pamätník SNP v Nemeckej (sochársky objekt Plameň). Rovnako sa stal víťazom v súťaži na Pamätník 2. čs. paradesantnej brigády v Badíne (1975). V týchto dňoch sa dožíva 89 rokov.

PhDr. Ladislav Škrak

T. Bartfay: Nad hrobom spolubojovníka, súsošie na bratislavskom Slavíne, 1959-60.

Otužovanie

Braňo Ondruš

Studená voda dokáže výrazne posilniť odolnosť nášho organizmu. Lekári odporúčajú kombináciu niekoľkých možných procedúr.

Napríklad sa niekoľko minút sprchujte asi 40 stupňovou vodou, potom na 10 sekúnd prudko prepnete na studenú a najmenej tri minúty sa opäť sprchujte teplou vodou. Aby bola procedúra účinná, je dobré ju zopakovať dva až štyri razy.

Inou metódou sú studené sprchy na pol minúty. Nie každý ich znáša. Údajne však práve v nich je zakliate tajomstvo zdravia. Dôležité však je, aby ste pred tým, ako sa budete pol minúty sprchovať studenou vodou, telo najprv dobre zahriali. Po sprchovaní sa dôkladne vydrhnete dosucha a urobte ešte zopár cvikov.

Môžete tiež zvoliť sprchovanie či oblievanie končatín. Asi dve minúty si púšťajte príjemne teplú vodu na ruky alebo nohy, potom nakrátko vystriedajte studenú vodu a niekoľkokrát zopakujte.

Osvedčeným prostriedkom na posilnenie obranyschopnosti organizmu je aj šliapanie vody. Najvhodnejší čas je na to večer, predtým ako si idete ľahnúť, pretože priaznivo pôsobí aj na spánok. Napustíte si do vane studenú vodu do výšky lýtok. Niekoľko minút kráčajte vo vani ako bocian, nohu vždy celkom vytiahnite z vody.

Napokon zaujímavou procedúrou je behanie po snehu alebo zarosenej trávě. Behať naboso po rannej zarosenej trávě alebo po snehu má podobný povzbudzujúci účinok ako šliapanie vody. Stačí pár minút.

pomôcky: AVIS, ED, AMARANTE	povzbuď	odpočíta	tenký posúch zo zemiakového cesta	kypril pluhom	autor výroku: F. HEBBEL	EČV Krupiny	banícka trhavina	odborník v tavení	ária, po nemecky	šarha	typ ruských lietadiel	1. časť tajničky	čisti saponátom TEP
napoly					stupňovitý vodopád								
oraním uber					tmavočervený, po franc. láskal, po česky								
vyťahoval malými dúškami tekutinu						vták, po latinsky					opica		
3. časť tajničky						hanblivosť					kozub		
písmeno gréckej abecedy				skrúť					krv, po česky				
citostlove upozornenia			okoval					tropický jedovatý had					
			obliekol					domáce meno Petry					
	stena	veľká mucha				polovica					nepriepustná hornina		
		predložka				drobný cudzopasný hmyz					nemecká TV stanica		
predloha umelcov					sviňa							MPZ Islandu	americké mužské meno
					45 rímskymi číslicami								
osud					2. časť tajničky								
úloha herca					vylieval					druh drogy			

Správne vylúštenie tajničky z č. 8 znie: Každý má pravdu, pokiaľ sa nemýli. Knihu posielame Jánovi Tišliarovi z Moštenice.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

Náklady na tlač Bojovníka hradíme vďaka dotácii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

BOJOVNÍK
Dvojtyždenník antifašistov

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Braňo Ondruš, redaktori: Sofia Prétorová, Martin Krno, Boris Macko, web a FB: Ján Rohár a Branislav Balogh • Internet: www.szpb.sk a www.bojovník.eu, e-mail: redakcia@bojovník.eu • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov) • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky (aj do zahraničia) vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, 820 14 Bratislava 214, e-mail: predplatne@slposta.sk • Tlač: DOLIS GOEN, s.r.o., Sklenárska 6, 811 02 Bratislava • Ročník XLVI (LXVII) • Podávanie novinových zásielok povolené riaditeľom pošty pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštu Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • ISSN 2585-9625 (online) • Evidenčné číslo: EV 204/08. Titul neprešiel jazykovou korektúrou.

ZRNKÁ HUMORU

Pokračujeme vtipmi, ktoré nám poslal čitateľ Štefan H. z Banskej Bystrice. Tentoraz tematicky z manželského prostredia. Nájde sa aj iný prispievateľ do tejto rubriky?

Prebieha futbalová kvalifikácia na majstrovstvá sveta. Muž sa vrátil z popoludňajšej smeny vo fabrike a budí manželku:

„Zuza, ako sme dnes hrali so Španielmi?“

„Vyhrali sme 2:1,“ odvetí rozospatá žena.

„Fantázia!“ zvolal manžel, „aký bol priebeh, kto dal góly?“

„Po polčase sme prehrávali 0:1, päť minút pred koncom však z penalty vyrovnal Dubovský a o chvíľu na to z ďalšej penalty o všetkom rozhodol nejaký REPLAY.“

Mladomanželia začínajú riešiť spoločné financie:

„Nájomné necháme platiť cez banku, dobre drahá, súhlasíš?“

„Samozrejme, banka má predsa podstatne viac peňazí ako my!“

Dcéra rozčúlene vraví otcovi:

„Ja si toho Mateja nevezmem za muža ani za svet. Všetko je impotent.“

„Klamár jeden a mne vravel, že je šoférom,“ odtušil otec.

Klasika. Manžel sa nečakane vrátil domov a prekvapil manželku s milencom. Schmatol veľký nôž a už sa aj rútil na aman-ta. Manželka mu však skočila do cesty s krikom:

„Nechceš predsa zabiť otca svojich troch detí?“

Pýta sa jeden druhého:
„Veríte, že existuje nejaká všemocná sila, ktorá to tu všetko riadi?“

„Určite existuje, ja som sa s ňou oženil.“

Lekár na prednáške horlivo apeluje:

„Alkohol nielen že ničí zdravie, ale aj rozvracia manželstvá!“

Z pléna sa ozve mužský hlas:

„Prosím vás, pán doktor, a koľko sa toho musí vypiť?“